Kulturutskottets betänkande 1983/84:17

om radio och television (prop. 1983/84:100 bil. 10 delvis)

I detta betänkande behandlar utskottet de förslag beträffande Sveriges Radio och dess verksamhet som lagts fram i budgetpropositionen samt 21 motioner som väckts i anslutning härtill.

En redogörelse för propositionens huvudsakliga innehåll lämnas i det följande (s. 5–8).

Ett i propositionen framlagt lagförslag om höjning av avgiften för innehav av televisionsmottagare fogas vid betänkandet som *bilaga 1*.

En översikt över var i betänkandet de olika motionsyrkandena behandlas lämnas i *bilaga 3*.

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker i betänkandet regeringens förslag i budgetpropositionen rörande Sveriges Radio-koncernen. Detta innebär att medelstilldelningen för den avgiftsfinansierade verksamheten budgetåret 1984/85 uppgår till 2 179,35 milj. kr. varav 1 705,3 milj. kr. beräknas för Sveriges Radio-koncernen och att mottagaravgiften höjs med 28 kr.

I de motioner som anknyter till förslagen i budgetpropositionen tas följande frågor upp: Sveriges Radios organisation, sammanslagning av Riksradion och Lokalradion, formerna för förberedelsearbetet inför den nya avtalsperioden, reklam i TV, skattefinansiering av Sveriges Radios verksamhet, samarbete mellan Sveriges Radio och kulturinstitutioner, programfrågor bl. a. nyhetssändningar på engelska, tyska och franska samt sändningar på minoritetsspråk, förbättrade mottagningsförhållanden för vissa lokala och regionala radio- och TV-sändningar, lokalsituationen för radio och TV i Värmlandsdistriktet, inrättande av Radio Sjuhärad.

Utskottet avstyrker samtliga motioner. Moderata samlingspartiet reserverar sig till förmån för förslag om reklamfinansiering. Särskilt yttrande lämnas av moderaterna och centerpartiets företrädare om en internationell pressöversikt i radion och om nyhetssändningar på engelska, tyska och franska i radion. Folkpartiets ledamot reserverar sig beträffande olika finansieringsformer i radio- och TV-verksamheten. Vänsterpartiet kommunisternas företrädare reserverar sig på följande punkter: medelstilldelning till Sveriges Radio, utredning om skattefinansiering samt om utbyggnaden av kabel-TV. Särskilda yttranden lämnas av samma parti beträffande lokalsituationen för radio och TV i Värmland och beträffande program för invandrarkvinnor i Utbildningsradion.

Propositionen

C. Vuxenutbildning

Sveriges Radio AB för verksamheten vid Sveriges Utbildningsradio AB. Regeringen har i proposition 1983/84:100 bilaga 10 (utbildningsdepartementet) under punkt C 1 (s. 163–165) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att beräkna kompensation för kostnadsökningar på det sätt som förordats i propositionen,

2. till Sveriges Radio AB för verksamheten vid Sveriges Utbildningsradio AB för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 120 281 000 kr.

G. Massmedier m. m.

Radio och television. Regeringen har (s. 443–457) föreslagit riksdagen att

1. anta ett i propositionen framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1978:478) om avgift för innehav av televisionsmottagare (bilaga 1),

2. godkänna förlängningen av televerkets investeringsplan med ett år,

3. godkänna den förändring av utbyggnadsplanen för bättre TV-täckning som förordats i propositionen,

4. godkänna i propositionen framlagt förslag till medelsberäkning för televerkets investeringar,

5. bemyndiga regeringen, eller efter beslut av regeringen televerket, att föra högst 5 000 000 kr. mellan budgetåren 1984/85 och 1985/86 som skuld resp. tillgodohavande,

6. medge att regeringen lämnar televerket ett beställningsbemyndigande om 30 000 000 kr. för budgetåret 1985/86 avseende investeringsändamål,

7. godkänna i propositionen framlagt förslag till medelsberäkning för televerkets driftkostnader,

8. bemyndiga regeringen att besluta om byggnadsarbeten för radio- och TV-verksamheten inom de kostnadsramar som förordats i propositionen,

9. bemyndiga regeringen att av konjunkturmässiga eller andra skäl anvisa ytterligare högst 10 % av föreslagna totala investeringsmedel till televerket och byggnadsstyrelsen,

10. godkänna i propositionen framlagt förslag till medelsberäkning för den avgiftsfinansierade verksamheten inom Sveriges Radio-koncernen,

11. bemyndiga regeringen att beräkna kompensation för kostnadsökningar för radio- och TV-verksamhet på det sätt som förordats i propositionen,

12. bemyndiga regeringen, eller efter beslut av regeringen Sveriges Radio AB, att rekvirera högst 30 000 000 kr. från rundradiofonden i kostnadsutjämnande syfte,

13. godkänna i propositionen framlagt förslag till medelsberäkning för radionämndens verksamhet,

14. bemyndiga regeringen, eller myndighet som regeringen bestämmer, att belasta rundradiofonden med ej kända kostnadsökningar för radionämndens verksamhet till följd av löneavtal eller ökade lokalkostnader.

Motioner

I motion 1983/84:354 av Marianne Karlsson (c) yrkas att riksdagen uttalar sig för att nationalsången bör avsluta kvällsprogrammet i Sveriges Radio och Sveriges Television.

I motion 1983/84:466 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas – med hänvisning till vad som anförts i motion 1983/84:465 – att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag innebärande att särskilda medel ställs till utbildningsradions förfogande för att insatserna för invandrarkvinnor skall kunna utvidgas och rikta sig till kvinnor med olika social och kulturell bakgrund samt att sändningarna sker på tider då kvinnorna har möjlighet att ta del av dem.

I motion 1983/84:636 av Lars Hedfors m. fl. (s) yrkas

1. att riksdagen begär att regeringen verkställer tidigare fattat beslut om en FM-sändarstation i Halmstad som sänder Radio Kronoberg,
2. att riksdagen hos regeringen anhåller om åtgärder som gör det möjligt att se Smålandsnytt även i de västra delarna av Kronobergs län,
3. att riksdagen uttalar att medel för ovannämnda åtgärder skall tas ur televerkets anslag för utbyggnad av sändarstationer för FM och TV.

I motion 1983/84:637 av Hugo Hegeland (m) yrkas att riksdagen av regeringen begär förslag till ändring i 6 § radiolagen, så att kravet på att villkor om "föreskrift om förbud mot kommersiell reklam eller mot program som bekostas av annan än programföretag skall skrivas in i avtal mellan regeringen och programföretag" slopas.

I motion 1983/84:790 av Filip Fridolfsson (m) yrkas att riksdagen beslutar upphäva 10 § i närradiolagen.

I motion 1983/84:984 av Lennart Brunander (c) och Inger Josefsson (c) yrkas

1. att riksdagen hos regeringen anhåller att Radio Sjuhärad skiljs från Radio Göteborg och att en ministation upprättas i Borås med Sjuhäradsbygden som bevakningsområde,
2. att riksdagen hos regeringen anhåller att Sveriges Radio-koncernen får i uppdrag att se över sin distriktsorganisation på det sätt som föreslagits i motionen.

I motion 1983/84:1227 av Elisabeth Fleetwood (m) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om värdet av en internationell pressöversikt i riksradion.

I motion 1983/84:1229 av Lars Hjertén m. fl. (m) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Sveriges Radio AB bör rationalisera sin verksamhet på sätt som föreslagits i motionen.

I motion 1983/84:1233 av Göthe Knutson m. fl. (m, s, c, fp, vpk) yrkas att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna att kraftfulla åtgärder snarast måste vidtas för att förbättra lokalsituationen för televisionen i Värmlandsdistriktet genom omprioriteringar inom 90-miljonersramen.

I motion 1983/84:1361 av Ingrid Sundberg m. fl. (m) yrkas, såvitt nu är i fråga,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att reklamförbudet för etermedia bör upphävas.

I motion 1983/84:1655 av Jan Hyttring (c) och Bertil Jonasson (c) yrkas att riksdagen beslutar att inom anslaget för ljudradiosändningar till lyssnare i utlandet även inrymma medel till nyhetssändningar på engelska, tyska och franska i svensk radio.

I motion 1983/84:1658 av Paul Jansson m. fl. (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om samordningsvinster inom Sveriges Radio AB.

I motion 1983/84:1663 av Elvy Nilsson m. fl. (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om samordning av riks- och lokalradions verksamhet i Karlstad.

I motion 1983/84:1665 av Hans Nyhage (m) och Arne Svensson (m) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett självständigt lokalradioområde benämnt Radio Sjuhärad.

I motion 1983/84:2264 av Gunilla André m. fl. (c) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om riksradions distriktsorganisation.

I motion 1983/84:2265 av Rune Backlund (c) yrkas att riksdagen beslutar om byggandet av en mindre TV 2-sändare med placering på lämplig plats i nordöstra delen av Jönköpings kommun.

I motion 1983/84:2268 av Karl Boo m. fl. (c) yrkas, såvitt nu är i fråga,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs rörande samarbete inför en ny mediasituation.

I motion 1983/84:2278 av Sven-Erik Nordin m. fl. (c) yrkas att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om utredning beträffande Sveriges Radios framtida inriktning, organisation och finansiering.

Den del av motionens yrkande som gäller finansiering kommer utskottet att behandla i annat sammanhang.

I motion 1983/84:2280 av Olle Svensson m. fl. (s, m, c, fp) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om organisationen av den regionala televisionen i Södermanlands län.

I motion 1983/84:2453 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas

1. att riksdagen uttalar att försöken med kabel-TV bör ske i överensstämmelse med de kulturpolitiska målen,

2. att riksdagen uttalar att Sveriges Television bör inrikta sin långtidsplanering på att egenproduktionen skall höjas till minst 60 % av utbudet,

3. att riksdagen hos regeringen hemställer om att möjligheterna utreds att med bibehållande av avgiftsfinansiering delvis finansiera Sveriges Radio över statsskatten i enlighet med vad som anförs i motionen,

4. a) att riksdagen beslutar att, i avvaktan på massmediekommitténs förslag, medge Sveriges Radio ett extra anslag ur rundradiofonden om 45 000 000 kr.,

b) att om riksdagen avslår punkten 4 a) riksdagen medger en höjning av mottagaravgiften med 20 kr. per år utöver regeringens förslag.

I motion 1983/84:2533 av Karin Andersson m. fl. (c) yrkas – med hänvisning till vad som anförts i motion 1983/84:2531 – att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om programverksamheten på invandrar- och minoritetsspråk i Sveriges Radiokoncernen.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I ett inledande avsnitt i budgetpropositionen som rubriceras Inför en ny mediesituation (s. 48) erinras om att en genomgripande förändring av radio- och TV-situationen sker när program kan tas emot inte bara över det markbundna distributionsnätet utan också via videogram, satelliter och kablar. Utbudet ökar, de utländska programinslagen blir fler och det finns risk för att inhemska program som har betydelse för vårt kulturliv och vår samhällsdebatt blir undanträngda. Det behövs målmedvetna insatser för att bevara kvalitet och mångfald också i den nya mediesituationen. Massmediekommittén (U 1982:07) har en viktig uppgift i detta sammanhang, sägs det.

I propositionen aktualiseras också vissa frågor med anknytning till Sveriges Radio-koncernens verksamhet. I detta sammanhang anförs bl. a. följande.

Utbyggnaden av radio- och TV-verksamheten enligt riksdagens beslut år 1978 har nu pågått i sex budgetår. Hittills har utbyggnaden i första hand gällt olika former av regionalisering, men fr. o. m. budgetåret 1984/85 kommer en förskjutning att ske till förmån för kvalitetshöjande åtgärder.

Sveriges Radio-koncernens avtal med staten gäller t. o. m. den 30 juni 1986. I de tilläggsdirektiv som getts till massmediekommittén framhålls att Sveriges Radio AB (SRAB) kan aktualisera och genomföra organisatoriska förändringar inom koncernen. I den mån förändringarna är av sådan art att de kräver avtalsändringar förutsätts att företaget kommer in till regeringen

med förslag till sådana. I sin anslagsframställning för nästa budgetår har företaget aviserat att man har för avsikt att återkomma till regeringen med förslag till avtalsändringar så att åtgärderna kan genomföras senast i samband med avtalets upphörande den 30 juni 1986.

I sin anslagsframställning uttalar SRAB vidare sin avsikt att återkomma till regeringen när det gäller ett av Sveriges Television AB (SVT) aktualiserat förslag till försöksverksamhet med betal-TV. I en särskild skrivelse till regeringen har företaget senare redovisat sina ställningstaganden i frågan och bl. a. framhållit att SVT:s förslag om provverksamhet med betal-TV bör ses mot bakgrund av den utveckling som f. n. sker internationellt på olika områden av mediefältet. SRAB avser därför att ytterligare studera de nya distributionsformerna som yppas och de ekonomiska förutsättningarna i syfte att kunna lägga fram de förslag som är befogade för att stärka radio och TV i allmänhetens tjänst.

Vad beträffar *medelstilldelningen* för den avgiftsfinansierade verksamheten beräknas i propositionen ett sammanlagt behov av 2 179,35 milj. kr. med en närmare angiven fördelning mellan Sveriges Radio-koncernen, radionämnden, televerket och byggnadsstyrelsen.

Medelsbehovet för televerkets investeringar beräknas till 86,8 milj. kr. och dess driftkostnader – programdistribution och avgiftsinkassering – till 277,6 milj. kr.

Vidare föreslås att televerket i likhet med tidigare år får rätt att utnyttja upp till 5 milj. kr. av nästa års medgivna förbrukning för att avbalansera det löpande årets förbrukning samt får rätt att intill en summa av 5 milj. kr. utnyttja medel som inte tagits i anspråk ett år det nästkommande budgetåret.

Därjämte föreslås att ett beställningsbemyndigande om 30 milj. kr. i likhet med tidigare år lämnas till televerket för budgetåret 1985/86.

I propositionen erinras om att i 1981 års budgetproposition (prop. 1980/81:100 bil. 12 s. 92) angavs en plan för televerkets investeringar i rundradioanläggningar fram till budgetåret 1985/86. Denna plan förlängdes med anledning av förslag i 1983 års budgetproposition (prop. 1982/83:100 bil. 10 s. 151–152). Planen gjordes rullande och kom att omfatta de fem närmast följande budgetåren. Det innebär att den nu bör förlängas med ett år t. o. m. budgetåret 1988/89. För åren efter 1985/86 gäller besluten under förutsättning att statens avtal med SRAB och dess programbolag förlängs efter budgetåret 1985/86 då investeringsnivån bör vara densamma som för de närmast föregående åren, dvs. 88,6 milj. kr. i 1984/85 års prisläge.

Televerket bör också fortlöpande pröva om det finns anledning att revidera investeringsplanerna med hänsyn till utvecklingen, t. ex. vad gäller satellit- och kabeltekniken.

Televerket har i sin anslagsframställning anfört att den lägre utbyggnadstakt som beslöts med anledning av förslag i 1981 års budgetproposition (prop. 1980/81:100 s. 92) har orsakat svårigheter i vissa fall och att antalet klagomål över dåliga mottagningsförhållanden ökat. Televerket föreslår därför en viss

ökning av utbyggnaden av mindre TV-stationer genom en omprioritering inom medelstilldelningen för investeringar. Föredragande statsrådet ansluter sig till denna uppfattning och förordar en omprioritering av det slag televerket redovisat i sin investeringsplan.

För byggnadsstyrelsen redovisas en investeringsplan där medelsförbrukningen beräknas uppgå till 108 milj. kr. Huvuddelen av detta belopp, 98 milj. kr., avser de nya TV-lokalerna inom kvarteret Förrådsbacken i Stockholm.

Beträffande planering för lokaler för radio- och TV-verksamheten anförs bl. a. följande.

Den av riksdagen beslutade regionala utbyggnaden har förutsatt investeringar främst för televisionens behov. På grundval av förslag i 1980 års budgetproposition (prop. 1979/80:100 bil. 12 s. 83) har riksdagen fastställt en planeringsram om 90 milj. kr. i prisläget den 1 april 1979 för investeringar i byggnader och utrustning för TV i de åtta mindre distrikten. Planeringsramen gäller för den förlängda reformperioden, dvs. t. o. m. budgetåret 1988/89 (prop. 1980/81:100 bil. 12 s. 84). Av dessa har planerade åtgärder för fyra av distrikten – Norrbotten (Luleå), Västerbotten (Umeå), Nedre Norrland (Sundsvall) och Småland (Växjö) – genomförts eller igångsatts. Lokalförbättringar för Östra (Norrköping) och Mellansvenska distrikten (Örebro) är under projektering resp. utredning och ryms enligt planerna inom 90-miljonersramen. Större investeringar i Värmland (Karlstad) och Gävle-Dala (Falun) planeras f. n. få anstå till budgetåret 1989/90 eller senare. Eventuella omprioriteringar inom 90-miljonersramen kan dock ske.

Regeringen föreslås få bemyndigande att av konjunkturmässiga eller andra skäl anvisa ytterligare högst 10 % av nu föreslagna totala investeringsmedel till televerket och byggnadsstyrelsen.

För Sveriges Radio-koncernens drift- och investeringskostnader beräknas sammanlagt 1 705,3 milj. kr. i 1982/83 års prisläge. I fråga om principerna för medelstilldelningen för SRAB erinras i propositionen om att för kalenderåret 1984 införs en förändring av beräkningarna av kompensation för kostnadsökningar. Denna kompensation, som tidigare beräknades enligt basbeloppsindex, kommer att följa en justerad konsumentprisindex upp till 4 %, varefter medelstilldelningen låses på denna nivå för resten av budgetåret. I det fall den faktiska kostnadsökningen överstiger 4 % skall ingen ytterligare kompensation utgå. Om prisökningen för perioden understiger 4 % bör kompensationen för koncernens del motsvara den faktiska ökningen.

Regeringen föreslås få bemyndigande att besluta om ny indexkonstruktion för beräkning av kompensation för kostnadsökning för andra delen av budgetåret 1984/85.

I övrigt bör, sägs det, samma förutsättningar som tidigare år gälla, dvs. ett reformtillskott på 2,3 % och ett rationaliseringskrav på 2 %.

SRAB bör som nu ha möjlighet att i kostnadsutjämnande syfte från rundradiofonden rekvirera högst 30 milj. kr. med skyldighet att under

nästföljande budgetår återbetala motsvarande belopp. Denna dragningsrätt skall avse kortare tidsperiod. De medel som erhålls genom utnyttjande av dragningsrätten får ej behållas som ett permanent lån till koncernen. Regeringen, eller efter beslut av regeringen SRAB, bör därför ges ett bemyndigande att i kostnadsutjämnande syfte från rundradiofonden rekvirera högst 30 milj. kr.

SRAB har, anförs i propositionen, på regeringens uppdrag redovisat en verksamhetsplan för perioden 1984/85–1988/89 för SR-koncernens *försvarsberedskap*. Planen följer de riktlinjer som angavs i den proposition om säkerhetspolitiken och totalförsvaret (prop. 1981/82:102, FöU 1981/82:18, rskr 1981/82:374) som, vad beträffar SR-koncernens verksamhet, antogs av riksdagen våren 1982. I medelsberäkningarna för den avgiftsfinansierade radio- och TV-verksamheten har hänsyn tagits till kostnader för beredskapsåtgärder.

I propositionen föreslås att *mottagaravgiften* för budgetåret 1984/85 skall höjas med 28 kr. för att kompensera kostnadsökningarna. Höjningen motsvarar 4 % av den nuvarande totala avgiften. Med den föreslagna höjningen beräknas behållningen i rundradiofonden vid budgetårets slut uppgå till ca 60 milj. kr.

Medelsberäkningen för *radionämnden* för budgetåret 1984/85 uppgår till 1,6 milj. kr. Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, föreslås få ett bemyndigande att överskrida medelsanvisningarna för radionämndens verksamhet på grund av kostnadsökningar som följer av löneavtal och högre lokalkostnader på grund av t. ex. hyreshöjningar.

Vissa utredningar på massmedieområdet

Kommittén (U 1982:07) för vissa massmediefrågor, massmediekommittén, som tillkallades i juli 1982, erhöll i februari 1983 nya direktiv (Dir 1983:19). Enligt dessa, som helt ersätter de tidigare direktiven, skall kommittén lägga fram förslag om principer för utbyggnad och utnyttjande av ny teknik för massmedieändamål. Förslagen skall utarbetas från såväl massmediepolitiska som kulturpolitiska utgångspunkter.

Kommittén har till uppgift att föreslå hur den nya tekniken skall användas för massmedieändamål. Uppgiften avser främst regler för kabeldistribution, men även frågor om trådlös distribution kan beröras. Uppdraget omfattar frågor om tillgång till kabelnät, befordran av program från Sveriges Radio, regler för utländska program och specialproducerade kabel-TV-program samt kostnadsfrågor och frågor om reklam. Beträffande reklam uttalas i direktiven att kommittén bör utgå från att kommersiell reklam, som riktar sig till allmänheten, inte skall förekomma i TV. En av kommitténs huvuduppgifter är att lägga fram förslag om de krav som från massmediepolitiska och kulturpolitiska utgångspunkter bör ställas vid utbyggnad av kabelsystem. I direktiven framhålls att en utbyggnad redan från början bör ske planmässigt så att lokala och regionala nät efter hand kan samordnas.

I detta sammanhang anförs bl. a. följande.

Ett problem som har uppmärksammats i andra länder är att utbyggnad av kabelsystem för massmedieändamål endast kommer till stånd i de områden där det är ekonomiskt fördelaktigt att installera systemen, dvs. främst i befolkningstäta orter, medan mer glesbebyggda områden blir utan. Kommittén bör föreslå åtgärder för att en utbyggnad av kabelsystem skall kunna ske med ett rimligt mått av geografisk rättvisa. Kommittén bör också överväga hur områden som inte till godtagbara kostnader kan täckas av kabelsystem skall kunna utnyttja sådana möjligheter som kabelverksamheten erbjuder. En tänkbar möjlighet är att använda trådlös distribution i dessa fall.

Ett särskilt avsnitt i direktiven ägnas åt frågor rörande Sveriges Radio. Här anförs bl. a. följande.

Nuvarande avtal mellan staten och företagen inom Sveriges Radiokoncernen upphör att gälla den 30 juni 1986. Massmediekommitténs förslag kan påverka ramarna för radio- och TV-verksamheten i framtiden och kan därför ses som en förberedelse för tiden efter avtalsperiodens slut. Kommittén bör emellertid inte f. n. behandla radio- och TV-verksamhetens organisation med undantag av vad kommittén kan behöva föreslå beträffande organisationen av text-TV efter utgången av nuvarande avtalsperiod. Efter det att kommittén har lagt fram sitt förslag kan regeringen komma att meddela de ytterligare uppdrag som kan behövas. SRAB bör vara oförhindrat att aktualisera och genomföra organisatoriska förändringar inom koncernen. I den mån förändringarna är av sådan art att de kräver avtalsändringar förutsätts i direktiven att företaget kommer in till regeringen med förslag till sådan.

När det gäller finansieringen av Sveriges Radios verksamhet uttalas att reklam inte bör komma i fråga som finansieringskälla. Finansieringsfrågorna har, sägs det, starkt samband med vilka ambitioner som skall prägla Sveriges Radios verksamhet i framtiden. Därför kan det vara motiverat att diskutera finansieringsalternativen samtidigt med frågan om Sveriges Radios uppgifter under en ny avtalsperiod. Enligt direktiven bör kommittén ta hänsyn till detta vid planeringen av arbetet.

Kommitténs arbete skall vara slutfört i sådan tid att proposition på grundval av kommitténs förslag kan föreläggas riksdagen senast våren 1985.

Sveriges Radio har påbörjat ett arbete med att se över organisation, regionalisering, betal-TV m. m. Detta arbete sker bl. a. med utgångspunkt i det ovan återgivna uttalandet i massmediekommitténs direktiv om att Sveriges Radio har rätt att ta initiativ till förändringar.

Inom de båda programföretagen Sveriges Riksradio AB och Sveriges Lokalradio AB har utarbetats förslag till vissa organisatoriska förändringar för att åstadkomma ett närmare samarbete mellan de båda radiobolagen. Förslagen är i första hand avsedda att vara diskussionsunderlag för kommande förhandlingar om ett samarbetsavtal mellan de båda bolagen. Förslagen är ännu inte slutbehandlade av resp. bolags styrelse. Vidare har SRAB:s

styrelse initierat en utredning om programverksamheten för språkliga och etniska minoriteter. Resultatet har nyligen redovisats i skriften Minoritetsspråksverksamheten inom Sveriges Radio.

Närradiokommittén (U 1978:11) ansvarar för den försöksverksamhet med närradio som f. n. bedrivs. Kommittén skall sommaren 1984 lämna förslag om vilka regler som skall gälla för en eventuell permanent närradioverksamhet.

På det *nordiska planet* pågår visst utredningsarbete som kan få betydelse i den nya mediesituationen. Nordiska ministerrådet har med deltagande av de finländska, isländska, norska och svenska regeringarna inlett en studiefas som är ett led i utvecklingen av ett nordiskt radio- och TV- samt telesamarbete baserat på överföring via ett satellitsystem. Studiefasen skall enligt planerna vara avslutad våren 1984.

På uppdrag av de nordiska kultur- och undervisningsministrarna har en särskild utredningsgrupp gjort en översyn av de regler som gäller för s. k. grannlandstittande, dvs. vidarespridning inom Norden av i första hand TV-program från nordiska programföretag. Gruppens rapport väntas föreligga under första halvåret 1984.

Yttrandefrihetsutredningen

I betänkandet (SOU 1983:70) Värna yttrandefriheten har yttrandefrihetsutredningen lagt fram förslag som går ut på att i grundlag förstärka och befästa skyddet för yttrandefriheten. Betänkandet remissbehandlas f. n.

Utredningen föreslår bl. a. att rätten att framföra yttranden med hjälp av medier där yttrandefriheten hittills har saknat ett detaljerat grundlagsskydd blir säkerställd genom ett regelverk med tryckfrihetsförordningen (TF) som mönster. Det utformas som en särskild fristående yttrandefrihetsgrundlag som skall gälla vid sidan av TF och i allt väsentligt själv ange vad som gäller utan att hänvisa till TF. Det tryckta ordet behåller sin ställning enligt TF med förstärkningar i några betydelsefulla avseenden.

Ett allmänt förbud mot censur och en bestämmelse om att det allmänna skall iaktta neutralitet gentemot olika åsiktsriktningar när stöd ges till offentliga framställningar föreslås bli införda i regeringsformen (RF). I RF införs också bestämmelser till skydd för rätten att inneha föremål som bär eller förmedlar yttranden och regler till skydd för demonstrationer och allmänna sammankomster.

Den föreslagna yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) avser yttranden som görs offentliga i vissa av grundlagen angivna uttrycksformer, nämligen program i eter- eller trådsändningar, ljudupptagningar, upptagningar av rörliga bilder samt sådana sceniska framställningar och utställningar som har en utgivare.

YGL bygger på de bärande principerna i TF.

I betänkandet behandlas bl. a. frågan om etableringsfrihet. Utredningen föreslår här bl. a. att rätten att framställa, importera och sprida ljudupptagningar och upptagningar av rörliga bilder grundlagsfästs. Detsamma sker i fråga om trådsändare, mottagare för eter- eller trådsändning och apparatur för inspelning eller återgivning av ljudupptagningar eller upptagningar av rörliga bilder. Likaså föreslås att verksamhet för offentligt framförande av yttranden i olika former skall förses med grundlagsskydd. Det gäller sceniska framställningar, sändningar av ljud, bilder eller text till allmänheten genom tråd, offentlig visning av filmer eller andra upptagningar av rörliga bilder, offentligt uppspelande av ljudupptagningar samt utställningar. Beträffande rätten att etablera verksamhet för sändning av radio- eller TV-program i etern föreslås dock inte någon ändring av vad som gäller nu.

Rätten att bedriva verksamhet för trådsändning till allmänheten av ljud, bilder eller text skrivs in i grundlagen. Det innebär att en principiell sändningsfrihet slås fast. Sändningsfriheten kan dock begränsas i vissa syften.

I betänkandet föreslås att förhållandet mellan reklam och yttrandefrihet regleras. Utredningen menar att reklam kan innehålla både ett opinionsbildande och ett avsättningsfrämjande moment. All reklam skall därför falla under grundlagens skydd. Men grundlagen skall inte hindra att det genom vanlig lag meddelas föreskrifter för näringsidkare om innehållet i och utformningen av yttranden i näringsverksamhet.

YGL innehåller en regel som medger att de nu gällande restriktionerna för reklam i program i eter- eller trådsändningar kan upprätthållas med stöd av vanlig lag.

Frågesvar

Finansieringen av *Sveriges Radios framtida verksamhet* behandlades i riksdagen (RD 1983/84:88) den 23 februari 1984 då statsrådet Göransson svarade på en fråga från Karin Ahrland (fp). Frågan gällde om statsrådet var beredd att ge tilläggsdirektiv till massmediekommittén av innebörd att kommittén skulle överväga reklamfinansiering för att Sveriges Radio skall kunna tillhandahålla ett brett utbud av program.

I sitt svar erinrade statsrådet om att Sveriges Radios verksamhet finansieras i dag med TV-avgifter. Han menade att det är ett för verksamheten fördelaktigt finansieringssätt. Det ger en stabil inkomst, goda planeringsförutsättningar och möjlighet till en oberoende ställning. Det finns ingen anledning, sade statsrådet, att ändra en finansieringsform som fungerar bra. Eftersom flertalet svenska hushåll har TV-mottagare, ger även relativt blygsamma höjningar av avgiften goda inkomstökningar för Sveriges Radiokoncernen.

I samband med förberedelserna för ett nytt radioavtal bör naturligtvis finansieringsfrågorna belysas ingående. Statsrådet sade sig ha för avsikt att i god tid före nästa avtalsperiod lämna ett förslag till regeringen om hur

förberedelserna bör ske.

Den 8 mars 1984 svarade statsrådet Bengt Göransson (RD 1983/84:94) på frågor från John Andersson, Lars-Ove Hagberg, Per Israelsson, Bertil Måbrink och Björn Samuelson (alla vpk) om vilka åtgärder regeringen kommer att vidta för att förhindra den planerade indragningen av *Riksradions distriktskontor* på fem orter.

I sitt svar anförde statsrådet följande:

Riksdagsbeslutet år 1978 (prop. 1977/78:91, KrU 1977/78:24, rskr 1977/78:337) ger Sveriges Radio-koncernen relativt fria händer när det gäller planeringen av distriktsverksamheten. I den proposition som föregick beslutet anges endast tre riksradioredaktioner utanför Stockholm nämligen Malmö, Göteborg och "minst en redaktion till en ort i Norrland". Det anges också att det är angeläget att Riksradion får möjlighet att också på andra orter bygga upp egna redaktioner som blir mer jämbördiga med Malmö och Göteborg då det gäller att bidra med en bred och varierad programproduktion. Vidare betonas vikten av ett samarbete med Lokalradion och att Lokalradion genom sin uppbyggnad delvis kan tjäna som Riksradions distriktsorganisation.

De fem frågorna om Riksradions distriktskontor föranleds av en utredning inom Riksradion som mynnar ut i vissa förslag till organisatoriska förändringar. Riksradions styrelse har inte fattat något beslut i frågan.

Den förändrade distriktsindelning som nu övervägs faller inom ramen för Sveriges Radio-koncernens interna arbete och föranleder ingen åtgärd från regeringens sida.

Vid samma tillfälle (RD 1983/84:94) behandlades en fråga om den *framtida organisationen av Sveriges Radio AB*. Rune Gustavsson (c) hade frågat statsrådet Göransson om han avsåg att ge massmediekommittén tilläggsdirektiv i syfte att utreda denna fråga.

Statsrådet erinrade i sitt svar bl. a. om att massmediekommitténs uppdrag är koncentrerat till frågor rörande satellitmottagning och kabeldistribution. I tilläggsdirektiven till kommittén (Dir 1983:19) sägs bl. a. att kommitténs uppgift bör vara att lägga fram förslag till beslut om principer för utbyggnad och utnyttjande av ny teknik för massmedieändamål. Kommittén skall belysa hur användningen av ny teknik påverkar radio- och TV-verksamhet av nuvarande slag. Massmediekommittén kommer att presentera sina förslag i augusti i år.

Han påpekade vidare att enligt tilläggsdirektiven till massmediekommittén SRAB bör vara oförhindrat att aktualisera och genomföra organisatoriska förändringar inom koncernen. I den mån förändringarna är av en sådan art att de kräver avtalsförändringar förutsätts att företaget kommer in till regeringen med förslag till sådana. Sveriges Radio utreder nu med stöd av denna initiativrätt en rad frågor som rör koncernens organisation, regionalisering, betal-TV m. m. I samband med årets anslagsframställning kommer Sveriges Radio-koncernen att redovisa förslag i dessa frågor.

Förberedelserna för ett nytt avtal bör, menade statsrådet, ske i form av en parlamentarisk beredning. När massmediekommittén och SRAB lagt fram

sina förslag kommer statsmakterna att ha ett bra underlag för utformningen av direktiv till en sådan beredning, sade han.

Frågan om *andelen av i distrikten producerade program i Riksradions sändningar* togs upp i riksdagen den 23 mars 1984 (RD 1983/84:107). Statsrådet Göransson svarade då på en interpellation av Gunnar Olsson (s) och en fråga av Tore Nilsson (m). I sitt svar anförde statsrådet bl. a. följande.

Genom riksdagens beslut år 1978 (prop. 1977/78:91, KrU 1977/78:24, rskr 1977/78:337) antogs ett reformprogram för radio- och TV-verksamheten för avtalsperioden fram till den 1 juli 1986. Genom riksdagsbeslut år 1981 (prop. 1980/81:100 bil. 12, KrU 1980/81:22, rskr 1980/81:175) förlängdes reformperioden t. o. m. budgetåret 1988/89. När det gäller andelen distriktsproducerade program angavs i det förstnämnda beslutet att den bör ökas så att den uppgår till 40 % av den produktion i TV och ljudradio som rimligtvis kan utlokaliseras. I och med beslutet om en förlängning av reformperioden gäller att detta skall vara genomfört vid utgången av juni 1989.

Frågan och interpellationen föranleds av en rapport som utarbetats inom Riksradion och som nu remissbehandlas inom företaget. I den rapporten anges distriktens bidrag med originalproduktioner i rikssändningarna till 32 %. Därtill kommer de program som köps in från Lokalradion för rikssändning. Den totala andelen program i rikssändningarna som producerats utanför Stockholmsområdet kan enligt uppgift från Riksradion för innevarande år uppskattas till drygt 39 % eller möjligen något mer, beroende på hur omfattande samarbetet med Lokalradion kommer att bli. Om siffrorna är korrekta skulle andelen distriktsproducerade program i Riksradion alltså redan nu ligga mycket nära riktmärket för utgången av juni 1989.

Det är självklart att Riksradion, liksom de övriga programbolagen, skall följa de beslut som riksdagen fattat om programverksamheten. Regeringen bör dock inte vidta några åtgärder på grundval av programföretagets interna utredningsarbete.

Att pröva huruvida Riksradion följt de regler och riktlinjer som gäller för verksamheten är i första hand en uppgift för radionämnden. Sedan bör givetvis såväl riktlinjerna som efterlevnaden av dem ses över i samband med att avtalet förnyas.

Statsrådet Göransson svarade den 17 januari 1984 (RD 1983/84:61) på en fråga från Alexander Chrisopoulos (vpk) om *Sveriges Radios sändningar på invandrarspråk* och om regeringen vore beredd att vidta åtgärder som garanterar minst nuvarande nivå på Sveriges Radios sändningar på invandrarspråk.

Frågan skulle enligt svaret vara föranledd av att Sveriges Radios koncerndirektion i höstas beslutade tillsätta en utredning som skall undersöka programverksamheten för språkliga och etniska minoriteter.

Statsrådet anförde vidare följande.

I gällande avtal mellan staten och programföretagen inom Sveriges Radio-koncernen fastställs att programföretagen har skyldighet att ta särskild hänsyn till språkliga och etniska minoriteter. I samband med att de nya avtalen ingicks betonades denna verksamhets betydelse av såväl regering som riksdag. Under de fem år som gått sedan avtalen trädde i kraft har en avsevärd utbyggnad skett.

Avvägningar som gäller sändningarnas omfattning och val av språk svarar Sveriges Radio-koncernen för. Radionämnden prövar om programföretagen fullgör sina förpliktelser när det gäller hur olika gruppers behov tillgodoses.

Enligt uppgifter från Sveriges Radio gäller utredningen en översyn av hur den nuvarande verksamheten bedrivs, om det finns möjligheter till ökad flexibilitet och samverkan mellan programföretagen och hur verksamheten bäst skall bedrivas med de medel som står till buds. Några nedskärningar av den omfattning som frågeställaren befarar planeras alltså inte enligt Sveriges Radio, sade statsrådet.

Televerkets distributionsnät för regionala TV-sändningar debatterades i riksdagen den 18 oktober 1983 (RD 1983/84:8) med anledning av en fråga från Rune Backlund (c). Denne hade frågat om statsrådet Göransson var beredd att vidta åtgärder så att televerkets distributionsnät anpassas till distriktsindelningen för de regionala TV-sändningarna.

Frågan gällde särskilt mottagningsförhållandena i nordöstra delen av Jönköpings kommun, där det inte går att ta emot Smålandsnytts sändningar, men däremot Västnytts.

I sitt svar anförde statsrådet bl. a. följande.

Problemet är inte unikt. Liknande svårigheter finns i andra delar av landet. Bakgrunden är att landets distributionsnät byggdes ut när regionala program inte fanns och då ambitionen var att ge bästa möjliga rikstäckning. För att åstadkomma en täckning som helt följer regionindelningen krävs omfattande investeringar i kompletterande sändare. För hela landet torde det röra sig om bortåt 50 milj. kr.

I den investeringsplan för sändarnätet som fastställdes av riksdagen våren 1981 anges att "utbyggnaden av särskilda sändare för regional-TV under femårsperioden slopas utöver nödvändiga kompletteringar i förbindelser som kan föranledas av tillkomsten av nya regioner".

F. n. torde detta vara en ordning som vi får acceptera. Med hänsyn till den allmänna återhållsamhet som krävs på alla samhällsområden är det knappast försvarbart att satsa stora belopp på detta ändamål.

Vissa uppgifter om Radio Sjuhärad

Våren 1979 utarbetades en utvecklingsplan för Lokalradion för åren 1980–1985. Planen presenterades i skriften Lokalradion och framtiden. I ett särskilt avsnitt om stationsindelningen i Västsverige erinrades bl. a. om att riksdagens beslut om Lokalradion år 1975 innebar att Västsverige kom att ges en indelning i lokalradioområden som hade andra grunder än indelningen i övriga Sverige, där länsgränserna följs helt. Det var huvudsakligen närings- och kulturgeografiska hänsyn som föranledde den indelning som fastställdes och som innebar att de län som drabbades var Älvsborgs län som blev delat mellan två lokalradioområden och Göteborgs och Bohus län som likaså delades med södra Bohuslän fört till Radio Göteborg och resten till Radio Trestad.

Denna uppdelning kom, sägs det, att accentueras ytterligare av det faktum

att ett av de två försöksområdena som riksdagen anvisade för prövning av Lokalradion var Sjuhäradsbygden i södra Älvsborg. Radio Sjuhärad, som omfattar fem kommuner, har ända från start haft egna sändningar och självständigt skött bevakningen av Sjuhäradsområdet.

I ett särskilt avsnitt i utvecklingsplanen behandlades Radio Sjuhärad. Där lämnades bl. a. följande upplysningar:

I riksdagsbeslutet om Radio Sjuhärad liksom om Radio Södertälje angavs att man skulle pröva lokalradions möjligheter i ett mindre bevakningsområde än ett helt län. För båda försöksområdena gäller dock som tidigare nämnts att lokalradion hittills på grund av otillräckliga resurser inte haft möjlighet att bedriva vad som skulle kunna kallas "särskild försöksverksamhet".

Radio Sjuhärad har fungerat som lokalredaktion till Göteborg, framför allt på nyhetsområdet. Därutöver har stationen sänt egna dagliga nyhetssändningar över Sjuhäradsområdet.

Tanken att Radio Sjuhärad skall utvecklas till en egen station har utomordentligt stöd av alla som berörs, liksom av den erfarenhet man hittills samlat om lokalradioverksamhet i området. Området är dessutom så stort att det väl försvarar sig som självständig station. Det omfattar fem kommuner och har ca 177 000 invånare. Det som skiljer Radio Sjuhärad som egen station från andra mindre lokalradiostationer är att det blir den enda station som inte har länsstyrelse och landsting inom det egna området. Detta problem löses med hjälp av Radio Trestads lokalredaktion i Vänersborg. Den kan fungera som egen station fr. o. m. den tidpunkt då stationen har ca 20 medarbetare.

Radio Sjuhärad hade 7,5 tjänster budgetåret 1982/83 och sänder 158 timmar om året, vilket innebär en sändningstid av i genomsnitt tre timmar i veckan.

Sveriges Lokalradio AB (LRAB) skriver i sin anslagsframställning för budgetåret 1984/85 att i Lokalradions långsiktiga planering har ingått att Radio Sjuhärad skulle bli en självständig lokalradiostation vid slutet av 1980-talet. Vidare anförs.

I riksdagen har det under 1983 motionerats i frågan om man har hänvisat till Lokalradions egen planering och poängterat vikten av att Radio Sjuhärad på sikt blir en egen station. Detta skulle innebära bl. a. en förstärkning på mer än 10 tjänster.

LRAB har i och för sig inte ändrat sin inställning till att Radio Sjuhärad på sikt blir en självständig station. Däremot är det inte möjligt att nu göra utfästelser vid vilken tidpunkt detta kan ske. Det blir helt beroende av medelstilldelningen i framtiden. Det bör dock vara möjligt att åstadkomma en successiv men begränsad ökning av Sjuhärads egna sändningar och för detta krävs ett visst resurstillskott under planeringsperioden.

Förslag om att Radio Sjuhärad skall byggas ut och utgöra ett eget lokalradioområde har vid flera tillfällen avstyrkts av utskottet och avslagits av riksdagen (KrU 1975:6, KrU 1976/77:7, KrU 1977/78:1, KrU 1979/80:13, KrU 1982/83:21).

Utskottet

Inledning

Rundradion i Sverige har sedan 1950-talet utvecklats snabbt. Reguljära ljudradiosändningar påbörjades redan år 1923. Det dröjde dock till år 1955 innan det andra ljudradioprogrammet tillkom. Tre samtidiga rikstäckande ljudradioprogram infördes permanent i mitten av 1960-talet. År 1956 startade televisionens reguljära sändningar. Genom riksdagsbeslut år 1966 infördes två på likvärdiga villkor arbetande kanaler i televisionen.

De båda programkanalerna – TV1 och TV2 – blev resursmässigt likställda fr. o. m. verksamhetsåret 1972/73. 1966 års riksdagsbeslut innebar också att den regionala produktionen skulle utvecklas. Som rimlig målsättning angavs att omkring en fjärdedel av programproduktionen skulle ske regionalt. Under 1970-talet tillkom två radiobolag: Sveriges Lokalradio AB år 1975 och Sveriges Utbildningsradio AB år 1976. Båda dessa bolag var dotterbolag till Sveriges Radio med egen sändningsrätt.

Utvecklingen under 1970-talet kännetecknas av en väsentlig utbyggnad av den regionala och lokala verksamheten.

Riksdagsbeslutet år 1978 om en ny organisation för radion och televisionen innebar att den allmänna riksprogramproduktionen som handhades av Sveriges Radio fördes över till två nya programföretag, ett för TV och ett för riksradio. Sveriges Radio bibehöll sin tidigare funktion som moderbolag i koncernen med dotterföretagen, Lokalradion och Utbildningsradion och de två nybildade programföretagen Sveriges Riksradio AB och Sveriges Television AB (SVT). Moderbolagets uppgifter inskränktes kraftigt i förhållande till vad som tidigare gällt. I 1978 års riksdagsbeslut angavs som mål för verksamheten under avtalsperioden t. o. m. 1985/86 att riksprogramproduktion i radio och TV utanför Stockholm skall öka så att den uppgår till 40 % av egenproduktionen vid periodens slut. Vidare skall regional-TV-verksamheten permanentas och byggas ut till att omfatta elva distrikt. Omfattningen av distriktsutbyggnaden är dock endast en rekommendation från statsmakternas sida. Distrikten fick väsentligt ökade resurser och Lokalradion förstärktes och byggdes ut till 24 lokalradiostationer. De regionala nyhetssändningarna i TV har byggts ut och förekommer nu i åtta distrikt. År 1978 inleddes också försöksverksamhet med närradio.

Utbyggnaden av radio- och TV-verksamheten innebär att koncernen ökade kraftigt bl. a. personalmässigt. Budgetåret 1966/67 hade Sveriges Radio ca 2 500 anställda. Tio år senare var antalet ca 4 500. År 1983 uppgår antalet tjänster inom koncernen till 6 020, varav Lokalradion har 684 och Utbildningsradion 378. Kostnaderna för radio- och TV-verksamheten steg under de sistnämnda tio åren från 184 milj. kr. till 732 milj. kr. I fast penningvärde ökade resurserna mellan dessa år med drygt 90 %. För budgetåret 1983/84 uppgår koncernens kostnader till 1 817,5 milj. kr. Från budgetåret 1981/82 gäller för Sveriges Radios verksamhet att koncernen får

ett reformpåslag om 2,3 % och är ålagd ett rationaliseringskrav på 2 %. Med anledning av förslaget i proposition 1983/84:40 om vissa ekonomisk-politiska åtgärder beslöt riksdagen hösten 1983 att ålägga Sveriges Radio-koncernen för budgetåret 1985/86 ett ytterligare besparingskrav om 50 milj. kr.

De nu gällande avtalen mellan staten och bolagen i Sveriges Radio-koncernen upphör att gälla vid utgången av juni 1986.

Inför den nya avtalsperioden står statsmakterna inför en ny situation på massmedieområdet. Denna kännetecknas av att program kommer att kunna tas emot inte bara över det markbundna distributionsnätet utan också via satellit, kabel och videogram.

Radiokoncernens organisation m. m.

Med sikte på kommande omförhandlingar av nu gällande avtal mellan staten och Sveriges Radio-koncernen lägger flera motionärer fram synpunkter på och förslag till förändringar av den nuvarande organisationen.

I motion 2278 (c) erinras om att företagen inom Sveriges Radio-koncernen har börjat se över sin organisation. Motionärerna uttalar sin tillfredsställelse härmed bl. a. med hänsyn till att situationen på massmedieområdet inför den nya avtalsperioden är betydligt mer komplicerad än vad som var fallet år 1978. Det är därför viktigt, sägs det, att regeringen har god framförhållning i sina förberedelser. Motionärerna anser att vissa hittills gällande riktlinjer bör gälla även för nästa avtalsperiod. De föreslår att riksdagen i en framställning till regeringen uttalar att den svenska rundradion skall verka i allmänhetens tjänst och stå fri i förhållande till såväl politiska som kommersiella intressen. Denna frihet måste, sägs det, vara förenad med en medveten strävan till objektivitet och saklighet i det samlade programutbudet och ge möjligheter för olika åsikter och meningsriktningar att komma till tals. Vidare bör Sveriges Radios nuvarande ägarstruktur med företrädare för folkrörelser, dagspress och näringsliv bibehållas.

Motionärerna menar att aktieägargruppen på ett tidigt stadium bör få delta i förberedelsearbetet inför den nya avtalsperioden. Även i denna fråga bör riksdagen göra en särskild framställning till regeringen.

De allmänna riktlinjer för Sveriges Radios verksamhet som motionärerna anger överensstämmer med de grundläggande principer som hittills gällt och fortfarande gäller för rundradioverksamheten i Sverige. Om dessa råder allmän enighet. De ligger väl i linje med de förslag som yttrandefrihetsutredningen har lagt fram i betänkandet (SOU 1983:70) Värna yttrandefriheten. Ett särskilt uttalande enligt motionen finner utskottet alltså inte påkallat.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det krävs noggranna förberedelser inför den nya avtalsperioden. Som framgår av redovisningen i det föregående utreds f. n. en rad frågor som rör Sveriges Radio-koncernens organisation, regionalisering, finansiering m. m. I sitt svar på en fråga om den framtida organisationen av Sveriges Radio för kort tid sedan aviserade

statsrådet Göransson att en parlamentarisk beredning kommer att tillkallas för att förbereda ett nytt avtal. Med hänsyn härtill finner utskottet att motionärernas önskemål beträffande förberedelserna inför ett nytt avtal i allt väsentligt kommer att bli tillgodosedda. Även i denna del anser utskottet inte att ett uttalande enligt motionen är påkallat.

I motion 2278 föreslås även att riksdagen skall ställa sig bakom motionärernas synpunkter i fråga om en förändring av Sveriges Radios organisation. Den nuvarande organisationen med två ljudradiobolag kritiseras och motionärerna förordar att Sveriges Radio-koncernen delas upp på två producerande och sändande företag – ett ljudradio- och ett TV-bolag. Detta innebär, sägs det, att Riksradion och Lokalradion slås samman. Detta nya företag skulle få ansvaret för Utbildningsradions verksamhet i fråga om radioprogram medan produktionen av utbildningsprogram för TV och video övertas av TV-bolaget. Motionärerna ifrågasätter om moderbolaget, SRAB, fyller någon funktion. Liknande synpunkter och förslag i fråga om ljudradions nuvarande organisation förs fram i tre motioner. Enligt motion 984 (c) bör Riksradions organisation och då i första hand dess regionala organisation ses över.

Motionärerna anser att ett samarbete med Lokalradion bör komma till stånd i regionerna. Såväl i denna motion som i motionerna 1229 (m), 1658 (s) och 2264 (c) hävdas att det vore möjligt att effektivisera och rationalisera ljudradioverksamheten genom ett närmare samarbete mellan Riksradions regionala verksamhet och Lokalradions verksamhet. I motionerna 1229 och 2264 förespråkas att Riksradions regionala verksamhet förs över till Lokalradions medan enligt motion 984 Lokalradion skulle kunna utgöra Riksradions lokala förankring. Utbildningsradions distriktsverksamhet bör, anförs det i motion 1229, tas med i detta rationaliseringsarbete.

Riksradion och Lokalradion har år 1983 ingått ett samarbetsavtal enligt vilket bl. a. tekniska resurser skall utnyttjas gemensamt. Detta avtal löper ut under hösten 1984. Inom de båda företagen har man genomfört vissa utredningar för att dels bygga ut detta samarbete, dels genomföra de besparingar som statsmakterna ålagt Sveriges Radio-koncernen. Styrelsen för de olika radiobolagen liksom moderbolagets styrelse kommer under våren att få ta ställning till förslag från dessa utredningar.

I detta sammanhang vill utskottet erinra om att 1978 års riksdagsbeslut om radions och televisionens fortsatta verksamhet i fråga om Riksradions distriktsorganisation innebär att det är företagets egen sak att inrätta redaktioner utanför Stockholm till det antal och av den storlek som avgörs av radions egna behov. Redaktionerna i Malmö och Göteborg förutsattes bli kvar. Vidare uttalades i samband med beslutet att en utgångspunkt borde vara att minst en av redaktionerna förläggs till en ort i Norrland. Ett samarbete mellan Riksradions distriktsredaktioner och Lokalradion borde komma till stånd och det angavs som en möjlighet att Lokalradion delvis skulle kunna fungera som Riksradions distriktsorganisation. I fråga om

programproduktionen innebär 1978 års radiobeslut att distriktens andel av riksprogramproduktionen för radio och TV skulle öka från 30 % till ca 40 % av sändningstiden.

Som framgår av redovisningen i det föregående har det förslag som utarbetats inom Riksradion enligt vilket fem av Riksradions distriktskontor skulle dras in föranlett frågor i riksdagen. I sitt svar anförde statsrådet Göransson bl. a. att den förändrade distriktsindelningen som nu övervägs faller inom ramen för Sveriges Radio-koncernens interna arbete och inte föranleder någon åtgärd från regeringens sida. Utskottet vill även erinra om att statsrådet uttalat att ett underlag för utformningen av direktiv till den parlamentariska beredningen kommer att finnas när massmediekommittén och Sveriges Radio har lagt fram sina förslag.

Utskottet konstaterar att de synpunkter och förslag på Sveriges Radios organisation som motionärerna fört fram är föremål för utredningar inom bolagen. Efter det att Riksradion och Lokalradions styrelse tagit ställning till resp. utredningsförslag kommer moderbolagets – SRAB – styrelse att behandla förslagen. Utskottet förutsätter att utredningarna kommer att ingå i underlaget för den ovan nämnda parlamentariska beredningens arbete. Med hänsyn till gällande avtal och till att arbetet i den parlamentariska beredningen inte bör föregripas anser utskottet inte att riksdagen bör göra en framställning till regeringen enligt här aktuella motionsyrkanden. Dessa avstyrks alltså.

Utskottet utgår dock från att tidigare uppställda mål för den andel av utbudet i riksprogrammen som produceras utanför Stockholmsområdet upprätthålls.

I motion 2453 (vpk) yrkas att riksdagen uttalar att SVT bör inrikta sin långtidsplanering på att *andelen egenproduktion* skall höjas till minst 60 % av utbudet. Motionärerna uttrycker sin oro för utvecklingen på massmedieområdet och effekterna av kommande sändningar av TV-program från den europeiska kommunikationssatelliten. De menar att Sveriges Radio måste stärkas och att den inhemska programproduktionen måste rustas upp.

Med egenproduktion avser motionärerna såväl program producerade av Sveriges Radio som program producerade av fria producenter i Sverige. Den senare typen av program hänförs av Sveriges Radio till främmande produktion, vari även ingår program som köpts in från utlandet. Av SVT:s totala utbud utgörs ca 57 % av program producerade i Sverige. Om Utbildningsradions program och reprissändningar medräknas utgör svenskproducerade program ca 61 % av sändningarna. Mot denna bakgrund finner utskottet att motionärernas önskemål i allt väsentligt är uppfyllt och att någon åtgärd från riksdagens sida i denna fråga inte är påkallad.

Utskottet vill dock framhålla att det är viktigt att den svenska produktionens andel av det totala utbudet upprätthålls på nuvarande nivå.

Kostnadskompensation och medelsberäkningar

Som redovisats i det föregående innebär *medelsberäkningarna* i propositionen att ett belopp av 1 705,3 milj. kr. bör ställas till förfogande för den avgiftsfinansierade verksamheten inom Sveriges Radio-koncernen. Televerkets kostnader för rundradioverksamheten beräknas till 364,4 milj. kr. och byggnadsstyrelsens till 108 milj. kr. De samlade kostnaderna för rundradiofonden för rundradioverksamheten uppgår till 2 179,35 milj. kr. I propositionen föreslås en förändring beträffande principerna för beräkning av kompensation för kostnadsökningar. Enligt statsmakternas beslut hösten 1983 (prop. 1983/84:40 bil. 6, KrU 1983/84:8, rskr 1983/84:90) skall för kalenderåret 1984 den kompensation för kostnadsökningar som tidigare beräknades enligt basbeloppsindex komma att följa en justerad konsumentprisindex upp till 4 %, varefter medelstilldelningen låses på denna nivå för resten av budgetåret. Om den faktiska kostnadsökningen överstiger 4 % skall ingen ytterligare kompensation utgå. Skulle prisökningen understiga 4 % för perioden skall koncernen kompenseras för den faktiska ökningen.

Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om ny indexkonstruktion för beräkning av kompensation för kostnadsökningar för andra delen av budgetåret 1984/85.

I övrigt gäller samma principer för medelsberäkningen som tidigare år, dvs. ett reformtillskott på 2,3 % och ett rationaliseringskrav på 2 %.

En höjning av mottagaravgiften för budgetåret 1984/85 med 28 kr. föreslås för att kompensera kostnadsökningar. Den föreslagna höjningen motsvarar 4 % av den nuvarande totala avgiften.

I motion 2453 (vpk) yrkas att riksdagen skall besluta att, i avvaktan på massmediekommitténs förslag, medge Sveriges Radio ett extra anslag ur rundradiofonden om 45 milj. kr. Ett alternativ härtill för att stärka Sveriges Radio-koncernens ställning som föreslås i motionen är att riksdagen skall besluta om en höjning av mottagaravgiften med totalt 48 kr. dvs. 20 kr. utöver regeringens förslag. Som skäl för sina förslag anför motionärerna att Sveriges Radio-koncernen inte får ytterligare försvagas utan måste bibehålla och successivt förstärka sin uppgift som public service-företag. De menar att nuvarande hårda rationaliseringskrav driver fram en kommersiell inställning som strider mot målsättningen för Sveriges Radio-koncernen som företag i allmänhetens tjänst.

Med anledning av det först nämnda yrkandet vill utskottet påpeka att behållningen i rundradiofonden med den i propositionen föreslagna höjningen av mottagaravgiften vid budgetårets slut beräknas uppgå till ca 60 milj. kr. Ett genomförande av motionärernas förslag skulle medföra en kraftig urholkning av fonden vilket utskottet inte anser lämpligt. Motionen i denna del (yrkande 4 a) avstyrks alltså. En höjning av mottagaravgiften enligt det alternativa förslaget i motion 2453 skulle innebära att rundradiofonden skulle tillföras ca 153 milj. kr. Motionärerna synes avse att Sveriges Radio-koncernen skulle tilldelas hela detta tillskott. En sådan kraftig ökning

av medelstilldelningen skulle medföra en radikal förändring av de principer i fråga om reformtillskott och rationaliseringskrav som statsmakterna fastlagt för koncernens verksamhet. Med hänsyn härtill avstyrker utskottet motion 2453 yrkande 4 b.

Utskottet tillstyrker alltså den höjning av mottagaravgiften som föreslås i propositionen liksom förslagen till medelsberäkningar för den avgiftsfinansierade verksamheten inom Sveriges Radio-koncernen.

Utskottet har i det föregående redovisat de förslag i övrigt som lagts fram i propositionen under rubriken Radio och television. Utskottet tillstyrker dessa förslag.

Reklamfinansiering

Förslag som syftar till att införa reklamfinansiering av rundradioverksamheten läggs fram i två motioner, 637 (m) och 1361 (m).

Enligt den sistnämnda motionen bör riksdagen uttala sig för att reklamförbudet i etermedierna upphävs. Motionärerna anser att såväl Sveriges Radio-koncernen som från koncernen fristående radio- och TV-företag bör kunna finansieras genom reklaminslag. De anför att reklamen bör skyddas av tryckfrihetsförordningen och av en ny yttrandefrihetsgrundlag.

Frågan om reklam i TV har utskottet behandlat varje år sedan år 1980 (KrU 1979/80:24, 1980/81:22, 1981/82:18, 1982/83:21). Förslag om införande av reklam i TV har utskottet avstyrkt med hänvisning bl. a. till att riksdagen år 1975 beslöt att kommersiell reklam mot vederlag i TV- och radioprogram inte skulle få förekomma (prop. 1975:13, KrU 1975:6, rskr 1975:82). Utskottet vill även erinra om att det i massmediekommitténs direktiv framhålls att kommersiell reklam som riktar sig till allmänheten inte skall förekomma vare sig i radio och TV eller i program som förmedlas genom nya distributionsformer. Med hänvisning till vad som anförts avstyrker utskottet motionerna 637 och 1361 yrkande 4.

Finansieringsformerna

I motion 2453 (vpk) begärs en utredning om en alternativ finansieringsform nämligen att skattevägen finansiera Sveriges Radio-koncernen. Motionärerna vill behålla den nuvarande finansieringsformen med mottagaravgift men anser att vissa delar av koncernens verksamhet t. ex. radionämnden borde skattefinansieras liksom även televerkets kostnader för rundradioverksamheten.

Vid sin behandling förra året av motionsyrkanden med i huvudsak samma syfte erinrade utskottet om massmedieutredningens direktiv enligt vilka finansieringsfrågorna har starkt samband med vilka ambitioner som skall prägla Sveriges Radios verksamhet i framtiden. Det kan därför vara motiverat, sägs det, att diskutera finansieringsalternativen samtidigt med

Sveriges Radios uppgifter under en ny avtalsperiod.

I detta sammanhang bör nämnas att formerna för att finansiera Sveriges Radios verksamhet nyligen debatterats i riksdagen. Statsrådet Göransson uttalade då (RD 1983/84:88) bl. a. att det nuvarande systemet med TV-avgifter var ett för verksamheten fördelaktigt finansieringssätt. Han sade vidare att i samband med förberedelserna för ett nytt radioavtal bör naturligtvis finansieringsfrågorna belysas ingående. Statsrådet har sedermera aviserat att förberedelserna för ett nytt avtal kommer att ske i en parlamentarisk beredning. Finansieringsfrågorna behandlas även i Sveriges Radios interna arbete inför den nya avtalsperioden.

Mot här angiven bakgrund konstaterar utskottet att finansieringsformerna för Sveriges Radios verksamhet kommer att övervägas inför den nya avtalsperioden.

Med hänsyn till vad som anförts avstyrker utskottet yrkande 3 i motion 2453.

Programfrågor

Förslag som rör utformning och inriktning av program i radio och TV läggs fram i fyra motioner. När det gäller programfrågor har utskottet sedan 1978. års riksdagsbeslut om radio och television vid upprepade tillfällen erinrat om att detta beslut byggde på grundprincipen att radio- och TV-verksamheten i Sverige i fortsättningen liksom dittills skulle vara anförtrodd åt ett företag i allmänhetens tjänst som inom ramen för allmänna riktlinjer arbetade fritt och självständigt. Vidare har utskottet framhållit att detta system med en fri och i publicistiskt avseende oberoende radio och television innebär att det ankommer på programföretagen ensamma att utforma programverksamheten inom de gränser som följer av radiolagen och avtalen med staten. En följd härav är att regering och riksdag inte bör kunna anlägga synpunkter på t. ex. enskildheter i programutbudet. Som kontrollinstans i systemet finns radionämnden vars uppgift är att övervaka att rätten till radio- och TV-sändningar utövas enligt bestämmelserna i 6 § radiolagen och i gällande avtal.

Vad utskottet anfört äger alltjämt giltighet.

I motion 2533 (c) påpekas att *Sveriges Radios sändningar på minoritetsspråk* har utökats väsentligt under de senaste fem åren. I stort sett har det dock inte skett någon utökning av antalet språk som sändningarna omfattar. Med hänsyn bl. a. till det besparingskrav som ålagts Sveriges Radio anser motionärerna att det finns risk att programverksamheten på minoritetsspråk kommer att dras ned. De menar att en sådan utveckling vore olycklig då etermedierna har stor betydelse för den sociala och kulturella kontakten inom minoritetsgrupperna. Hemställan i motionen syftar till att riksdagen i en framställning till regeringen skall ställa sig bakom vad som där anförts om programverksamheten på minoritetsspråk i Sveriges Radio-koncernen.

Utskottet har under de senaste fem åren uttalat att en förstärkning i frågor

om program för invandrare och andra minoritetsgrupper i samhället är angelägen. Med anledning av motionsyrkandet vill utskottet påpeka att frågan om minoritetsspråkens ställning har utretts inom Sveriges Radiokoncernen. Resultatet av denna utredning har nyligen presenterats i skriften Minoritetsspråksverksamheten i Sveriges Radio. Där föreslås bl. a. att denna verksamhet ytterligare byggs ut. Utredningsförslaget behandlas f. n. inom koncernen.

Med hänsyn till att frågan behandlas inom Sveriges Radio och till vad utskottet i övrigt anfört i det föregående anser utskottet att motionen inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

En *internationell pressöversikt* skulle enligt motion 1227 (m) vara mycket intresseväckande och ha ett stort nyhetsvärde. Motionären förespråkar att en sådan pressöversikt med ett urval från de ledande tidningarna i världen skulle ingå som ett regelbundet program i Riksradion. Hon yrkar att riksdagen skall göra en framställning till regeringen av denna innebörd.

Enligt vad utskottet under hand har inhämtat har man inom Riksradion haft planer på att införa ett program av det slag som motionären efterlyser. På grund av de krav på besparingar som ålagts Riksradion har dessa planer inte kunnat förverkligas. Utskottet avstyrker motionen.

I motion 354 (c) hemställs att riksdagen skall uttala sig för att *nationalsången* bör avsluta kvällsprogrammet i radio och TV. Som skäl för sitt förslag anför motionären att "om vi finge höra nationalsången litet oftare skulle det skapa den känsla av fosterlandskärlek, som så väl behövs, men som vi har så litet av i dagens samhälle."

Radion upphörde under år 1962 att spela nationalsången som avslutning på dagssändningarna. Eftersom det ankommer på resp. bolag att utforma programverksamheten anser utskottet inte att riksdagen bör göra den av motionären önskade framställningen till regeringen.

Enligt hemställan i motion 1655 (c) skall riksdagen besluta att inom anslaget för ljudradiosändningar till lyssnare i utlandet även inrymma medel till *nyhetssändningar på engelska, tyska och franska* i svensk radio. Motionärena påpekar att det finns ett stort antal utländska besökare i Sverige hela året om. Inte minst den säkerhetspolitiska konferens som pågår i Stockholm ökar enligt motionärerna behovet av flerspråkiga nyhetsprogram.

Riksradions programverksamhet för utlandet finansieras via ett särskilt anslag på utrikesdepartementets huvudtitel. Programmen skall främst ge i utlandet bosatta svenskar möjlighet att få information om och upprätthålla kontakt med hemlandet. Vidare skall programmen sprida kunskap om Sverige hos utländsk publik. Sändningarna sker på sju olika språk och riktar sig till alla världsdelar.

Utlandsradion har under en period svarat för sändningar i riksprogrammet på engelska och tyska avsedda för turister i Sverige. För dessa s. k. turistprogram som endast förekom under turistsäsongen erhöll utlandsprogrammet ett bidrag från Riksradion. Sändningarna upphörde för ca fyra år

sedan. Enligt vad utskottet inhämtat har det förekommit diskussioner inom koncernen om att dessa turistprogram åter skulle upptas. Dessa planer har dock inte kunnat förverkligas bl. a. på grund av brist på medel.

Med hänsyn till vad som anförts avstyrker utskottet motionen.

I detta sammanhang tar utskottet även upp önskemålet i motion 2453 att riksdagen skall uttala att *försöken med kabel-TV* bör ske i enlighet med de kulturpolitiska målen. Som utskottet har redovisat i det föregående anges uttryckligen i direktiven till massmedieutredningen att en av kommitténs huvuduppgifter är att lägga fram förslag om de krav som från massmediepolitiska och kulturpolitiska utgångspunkter bör ställas vid utbyggnad av kabelsystem. Vid den kulturpolitiska prövningen bör, sägs det, olika användningar av ny teknik relateras till de mål som gäller för den statliga kulturpolitiken. Det försök med kabel-TV som pågår i Lund syftar bl. a. till att ge massmediekommittén ett mera realistiskt underlag för kommande bedömningar. Med hänvisning till vad som anförts avstyrker utskottet yrkande 1 i motion 2453.

Samarbete med kulturinstitutioner

Enligt motion 2268 (c) bör ett närmare samarbete mellan kulturinstitutioner och massmedierna komma till stånd. Motionärerna anför att det borde föreligga större möjligheter att låta svenska folket få del av det redan kraftigt statsunderstödda kulturutbudet vid våra stora kulturinstitutioner via sändningar i radio och TV. Inför en ny mediesituation är det ytterst angeläget att eventuella hinder härför kan undanröjas säger de. Härmed synes de avse bl. a. frågor rörande upphovsrätt.

Det önskvärda i att en stor publik runt om i landet får möjlighet att genom TV ta del av de statliga teatrarnas verksamhet har vid flera tillfällen framhållits av regering och riksdag (KrU 1977/78:24, 1979/80:24, 1980/81:22, 1981/82:18). I 1978 års radioproposition (1977/78:91) framhölls att scenframställningar på teatrarna i ökad utsträckning bör sändas i TV, s. k. transmissioner. Departementschefen betecknade det som naturligt att transmissioner i första hand sker från Operan och Dramaten. Samtidigt betonades att samarbete också bör kunna ske med regionala teatrar, riksteaterensemblen och fria teatergrupper. Samarbetet mellan TV-företaget och teatrarna regleras bäst genom avtal, anfördes det vidare. Det angavs som en möjlighet att om det visar sig finnas behov härav initiativ till överläggningar tas från regeringshåll. Utskottet menade att det är värdefullt att transmissioner ordnas i ökad omfattning. Utskottet framhöll dock att transmissionerna kan vara förknippade med problem av främst konstnärlig art.

Hittills har TV-överföring av scenteater kommit längst när det gäller lyrisk teater, där samarbetet underlättas av det avtal för TV-överföring av lyrisk teater som slöts år 1980 mellan Teatrarnas riksförbund och Svenska teaterförbundet.

Utnyttjande av teaterföreställningar för TV-utsändningar hänger nära samman med det upphovsrättsliga regelsystemet. Detta har bl. a. till syfte att stärka konstnärernas och kulturarbetarnas ställning. Enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk har den som skapat ett sådant verk både en rätt att utnyttja det ekonomiskt och ett ideellt betonat inflytande över hur och i vilket sammanhang det används. Också vissa andra grupper än upphovsmän skyddas enligt lagen, bl. a. skådespelare. En översyn av den upphovsrättsliga lagstiftningen sker f. n. inom upphovsrättsutredningen (Ju 1976:02).

Utskottet vill ånyo understryka att det är viktigt att en stor publik ute i landet får tillfälle att via TV ta del av de statliga teatrarnas föreställningar. Med hänsyn till vad här anförts anser utskottet att någon särskild hänvändelse från riksdagen till regeringen inte är erforderlig i denna fråga.

Regionala och lokala radio- och TV-sändningar m. m.

Synpunkter på *SVT:s distriktsorganisation* förs fram i motion 2280 (s, m, c, fp). Motionärerna önskar att riksdagen skall uttala sig för att ett regional-TV-område inte skall omfatta delar av län. De åberopar en arbetspromemoria som utarbetats inom SVT enligt vilken Sörmlands län skulle komma att delas mellan det mellansvenska distriktet (Örebro) och det östra distriktet (Norrköping). Motionärerna erinrar om att det i 1978 års radioproposition beträffande distriktsindelningen uttalades att det borde undvikas att län delades. Enligt statsmakternas beslut år 1978 (prop. 1977/78:91, KrU 1977/78:24, rskr 1977/78:337) skall SVT:s distriktsorganisation bestå av elva distrikt. Det senast inrättade distriktet är det mellansvenska där sändningarna från Örebro skall börja under år 1986. Distriktet omfattar Uppsala, Södermanlands, Örebro och Västmanlands län.

I den nuvarande organisationen för TV-sändaranläggningar svarar sändaren Norrköping för södra kommunerna i Södermanlands län medan de norra kommunerna täcks av Örebrosändaren. Enligt vad utskottet under hand har inhämtat utreds f. n. inom SVT om distriktsgränsen mellan östra och mellersta distrikten skall ändras när sändningarna från Örebro startar. Resultatet av denna utredning kommer att redovisas i SVT:s anslagsframställning för budgetåret 1985/86. Med hänsyn härtill anser utskottet inte att det finns anledning för riksdagen att göra en framställning till regeringen enligt motion 2280.

Med anledning av motionen vill utskottet dock understryka föredragande statsrådets uttalande i 1978 års radioproposition att med hänsyn till regional-TV:s inriktning och syfte – särskilda regionala nyhetsprogram – ett regional-TV-område i princip bör bestå av ett eller flera hela län. Gränserna mellan regionala TV-områden bör således endast undantagsvis bryta någon länsgräns.

Förslagen i motionerna 1233 (m, s, c, fp, vpk) och 1663 (s) syftar till att

åstadkomma bättre *arbetslokaler i Karlstad* för televisionen och lokalradion. Enligt den först nämnda motionen bör riksdagen uttala sig för att kraftfulla åtgärder snarast måste vidtas för att förbättra lokalsituationen för televisionen i Värmlandsdistriktet genom omprioriteringar inom 90-miljonersramen. Motionärerna hävdar att TV-lokalerna i Karlstad utgör en dålig arbetsmiljö och kritiserar ställningstagandet i budgetpropositionen att större investeringar i Värmland (Karlstad) och Gävle-Dala (Falun) f. n. bör få anstå till budgetåret 1989/90 eller senare. Värmlandsdistriktet bör, sägs det, tillförsäkras rimliga förutsättningar för sin verksamhet.

Liknande synpunkter förs fram i motion 1663. Motionärerna anför att såväl TV-Karlstad som Riksradion och Lokalradion i Värmland är synnerligen trångbodda. De anser att lokalfrågan skulle kunna lösas genom att Riksradion och Lokalradion i Värmland fick gemensamma nya lokaler. Härigenom skulle visst lokalutrymme kunna ställas till TV:s förfogande.

Inom SVT utreds f. n., enligt vad utskottet inhämtat, olika möjligheter för att åstadkomma bättre arbetslokaler i Karlstad såväl för TV som för de båda radiobolagens distriktskontor.

Med anledning av förslaget i motion 1233 om omprioriteringar vill utskottet påpeka att riksdagen år 1980 fastställde en planeringsram om 90 milj. kr. för investeringar i byggnader och utrustning för TV i de åtta mindre distrikten. Denna planeringsram gäller t. o. m. budgetåret 1988/89. Med hänsyn till redan genomförda åtgärder och sådana som nu genomförs finns det enligt vad utskottet inhämtat inte utrymme för så stora omprioriteringar som motionärernas förslag skulle innebära.

Utskottet förutsätter att man inom TV- och radiobolagen söker komma till rätta med de problem som tagits upp i motionerna. Med hänsyn härtill och till vad som anförts i övrigt avstyrker utskottet motionerna.

Frågan om investeringar i Gävle-Dala-distriktet kan mot bakgrund av de diskussioner som förs om en vinterolympiad i Sverige år 1992 komma i ett nytt läge.

I två motioner önskas en *utbyggnad av televerkets distributionsnät* för regionala TV-sändningar och lokalradiosändningar. Enligt motion 636 (s) bör riksdagen begära att regeringen verkställer tidigare fattat beslut om en FM-sändarstation i Halmstad som sänder Radio Kronoberg. I samma motion hemställs om åtgärder som gör det möjligt att se Smålandsnytt även i de västra delarna av Kronobergs län. Motionärerna förordar att medel för dessa åtgärder skall tas ur televerkets anslag för utbyggnad av sändarstationer för FM och TV.

I motion 2265 (c) hemställs att riksdagen skall besluta att en mindre TV 2-sändare skall byggas och placeras på lämplig plats i nordöstra delen av Jönköpings kommun.

Som skäl för förslagen anges i de båda motionerna dåliga mottagningsförhållanden.

Frågan om en utbyggnad av televerkets distributionsnät i Kronobergs län

har, som framgår av redovisningen i det föregående, debatterats i riksdagen under hösten 1983. Statsrådet Göransson påpekade bl. a. att riksdagen våren 1981 fastställde en investeringsplan för sändarnätet enligt vilken utbyggnaden av särskilda sändare för regional-TV under femårsperioden slopas utöver nödvändiga kompletteringar i förbindelsen som kan föranledas av tillkomsten av nya regioner. Han ansåg att det f. n. torde vara en ordning som måste accepteras. Med hänsyn till den allmänna återhållsamhet som krävs på alla samhällsområden är det, menade statsrådet, knappast försvarbart att satsa stora belopp på detta ändamål.

Med hänvisning till vad som anförts avstyrker utskottet motionerna 636 och 2265.

I motion 984 (c) föreslås att *Radio Sjuhärad* skiljs från Radio Göteborg och att en ministation upprättas i Borås med Sjuhäradsbygden som bevakningsområde. Enligt hemställan i motion 1665 (m) bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om Sjuhäradsbygden som ett självständigt lokalradioområde. Motionärerna anser det uppenbart att de uppgifter som Lokalradion har enligt avtalet med staten inte kan utföras på ett tillfredsställande sätt inom ett så stort område som Radio Göteborg/ Sjuhärad. De anger en rad skäl för att Radio Sjuhärad bör få bli en självständig lokalradiostation. Uppbyggnaden bör ske successivt och bör, sägs det, kunna ske utan ökade ekonomiska åtaganden totalt sett.

Utskottet har i det föregående lämnat en ingående redovisning för Lokalradions utbyggnadsplaner i vilka inrättandet av Radio Sjuhärad som självständig lokalradiostation vid slutet av 1980-talet ingått. Härav framgår också att Lokalradion inte ändrat sin inställning i denna fråga men anser att det inte är möjligt att nu göra utfästelser vid vilken tidpunkt detta kan ske. Det blir helt beroende av medelstilldelningen i framtiden. LRAB anser dock att det bör vara möjligt att åstadkomma en mer begränsad ökning av Radio Sjuhärads egna sändningar och för detta behövs ett visst resurstillskott under planeringsperioden. Av redovisningen framgår även att riksdagen på förslag av utskottet vid flera tillfällen avvisat motsvarande yrkanden. Vid behandlingen våren 1983 av förslag om Radio Sjuhärad erinrade utskottet bl. a. om tidigare uttalanden om att lokalradiosituationen i Västsverige är komplicerad och att en helhetssyn borde läggas på lokalradions utveckling i Göteborgs och Bohus län samt Älvsborgs län. I detta sammanhang vill utskottet också erinra om pågående planering för ett ökat samarbete mellan Riksradion och Lokalradion.

Med hänsyn till vad som anförts anser utskottet att motionerna 984 (yrkande 1) och 1665 inte bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

Sveriges Utbildningsradio AB

För Utbildningsradions verksamhet föreslås i propositionen ett anslag av 120 281 000 kr., och när det gäller kompensation för prisökningar förordas

att samma regler som föreslagits gälla för Sveriges Radio även skall tillämpas på Utbildningsradion. Vidare förutsätts att Utbildningsradion genom rationaliseringar skall åstadkomma en besparing motsvarande 2 % av medlen till programverksamhet eller 1 822 000 kr. Utskottet tillstyrker förslagen i propositionen.

I motion 466 (vpk) hemställs om att särskilda medel skall ställas till Utbildningsradions förfogande för att insatserna för invandrarkvinnor skall kunna utvidgas och rikta sig till kvinnor med olika social och kulturell bakgrund. Dessa sändningar bör enligt motionärerna ske på tider då kvinnor har möjlighet att ta del av dem.

Utbildningsradion startade hösten 1983 ett projekt med samhällsinformation på lätt svenska för invandrare. Programmen i TV och radio tar upp aktuella samhälls- och kulturfrågor. Syftet är att ge invandrarna en aktuell informationskanal samt en möjlighet till träning i svenska språket. Projektet vänder sig inte explicit till invandrarkvinnorna men enligt vad utskottet inhämtat innehåller programmen inslag som är speciellt utformade för denna grupp.

Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motionen.

Närradio

Enligt 10 § närradiolagen får kommersiell reklam inte sändas i närradio. Det är inte heller tillåtet att sända ett visst program eller programinslag som bekostas av medel som har ställts till den sändande sammanslutningens förfogande under förutsättning att programmet eller inslaget sänds.

I motion 790 (m) yrkas att riksdagen skall besluta upphäva denna paragraf. Motionären hävdar att många organisationer inte kan anordna närradiosändningar då denna verksamhet är kostsam. Om man tillät reklam i närradion skulle många nya föreningar kunna delta i denna verksamhet. Reklam i närradion skulle innebära ökad konkurrens och därmed bättre program, säger han. Ytterligare ett skäl som anförs är att de föreningar som är engagerade i närradioverksamheten inte skulle vara beroende av statsbidrag.

Då utskottet våren 1983 behandlade ett motionsförslag med samma syfte och motivering som det nu aktuella erinrade utskottet om att det i närradiopropositionen (prop. 1981/82:127 s. 18–21) har lämnats en utförlig motivering till denna bestämmelse. Utskottet erinrade även om att närradions verksamhet skall bekostas av de lokala föreningar som ansöker om och får sändningstillstånd. Utskottet avstyrkte därmed motionen som avslogs av riksdagen.

Utskottet finner inte anledning att ändra sin tidigare inställning. Motionen avstyrks alltså.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *riktlinjer för Sveriges Radios framtida verksamhet*
   att riksdagen avslår motion 1983/84:2278 i ifrågavarande del,
2. beträffande *förberedelsearbetet inför nytt avtal*
   att riksdagen avslår motion 1983/84:2278 i ifrågavarande del,
3. beträffande *Sveriges Radios framtida organisation*
   att riksdagen avslår motionerna 1983/84:984 yrkande 2, 1983/84:1229, 1983/84:1658, 1983/84:2264 och 1983/84:2278 i ifrågavarande del,
4. beträffande *andelen egenproduktion i TV*
   att riksdagen avslår motion 1983/84:2453 yrkande 2,
5. beträffande *medelsberäkningen för Sveriges Radio-koncernen*
   att riksdagen med bifall till proposition 1983/84:100 och med avslag på motion 1983/84:2453 yrkande 4 a godkänner i propositionen framlagt förslag till medelsberäkning för den avgiftsfinansierade delen av Sveriges Radio-koncernen,
6. beträffande *höjning av mottagaravgiften*
   att riksdagen med bifall till proposition 1983/84:100 och med avslag på motion 1983/84:2453 yrkande 4 b antar i propositionen framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1978:478) om avgift för innehav av televisionsmottagare (bil. 1 till betänkandet),
7. beträffande *bemyndigande om kompensation för kostnadsökningar*
   att riksdagen med bifall till proposition 1983/84:100 bemyndigar regeringen att beräkna kompensation för kostnadsökningar för radio- och TV-verksamhet på det sätt som förordats i propositionen,
8. beträffande *televerkets investeringsplan*
   att riksdagen godkänner den i proposition 1983/84:100 förordade ettåriga förlängningen av televerkets investeringsplan,
9. beträffande *utbyggnadsplan för bättre TV-täckning*
   att riksdagen godkänner den i proposition 1983/84:100 förordade förändringen av utbyggnadsplanen för bättre TV-täckning,
10. beträffande *medelsberäkning för televerkets investeringar*
    att riksdagen godkänner i proposition 1983/84:100 framlagt förslag,
11. beträffande *överföring av medel mellan olika budgetår*
    att riksdagen bemyndigar regeringen, eller efter beslut av regeringen televerket, att föra högst 5 000 000 kr. mellan budgetåren 1984/85 och 1985/86 som skuld resp. tillgodohavande,
12. beträffande *visst beställningsbemyndigande*
    att riksdagen medger att regeringen lämnar televerket ett beställningsbemyndigande om 30 000 000 kr. för budgetåret 1985/86 avseende investeringsändamål,

13. beträffande *medelsberäkning för televerket*
att riksdagen godkänner i proposition 1983/84:100 framlagt förslag till medelsberäkning för televerkets driftkostnader,
14. beträffande *byggnadsarbeten för radio- och TV-verksamheten*
att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om byggnadsarbeten för radio- och TV-verksamheten inom de kostnadsramar som förordats i proposition 1983/84:100,
15. beträffande *ytterligare investeringsmedel*
att riksdagen bemyndigar regeringen att av konjunkturmässiga eller andra skäl anvisa ytterligare högst 10 % av föreslagna totala investeringsmedel till televerket och byggnadsstyrelsen,
16. beträffande *bemyndigande att rekvirera medel från rundradiofonden*
att riksdagen bemyndigar regeringen att beräkna kompensation för kostnadsökningar för radio- och TV-verksamhet på det sätt som förordats i proposition 1983/84:100,
17. beträffande *viss belastning av rundradiofonden*
att riksdagen bemyndigar regeringen, eller efter beslut av regeringen Sveriges Radio AB, att rekvirera högst 30 000 000 kr. från rundradiofonden i kostnadsutjämnande syfte,
18. beträffande *medelsberäkning för radionämnden*
att riksdagen godkänner i proposition 1983/84:100 framlagt förslag till medelsberäkning för radionämndens verksamhet,
19. beträffande *bemyndigande att belasta rundradiofonden*
att riksdagen bemyndigar regeringen, eller myndighet som regeringen bestämmer, att belasta rundradiofonden med ej kända kostnadsökningar för radionämndens verksamhet till följd av löneavtal eller ökade lokalkostnader,
20. beträffande *reklam i etermedierna*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84:637 och 1983/84:1361 yrkande 4,
21. beträffande *finansieringsformerna*
att riksdagen avslår motion 1983/84:2453 yrkande 3,
22. beträffande *program på minoritetsspråk*
att riksdagen avslår motion 1983/84:2533,
23. beträffande *en internationell pressöversikt i radio*
att riksdagen avslår motion 1983/84:1227,
24. beträffande *nyhetssändningar på främmande språk*
att riksdagen avslår motion 1983/84:1655,
25. beträffande *nationalsången i radio och TV*
att riksdagen avslår motion 1983/84:354,
26. beträffande *försök med kabel-TV*
att riksdagen avslår motion 1983/84:2453 yrkande 1,

27. beträffande *samarbete mellan Sveriges Radio och kulturinstitutioner*
att riksdagen avslår motion 1983/84:2268 yrkande 4,
28. beträffande *TV:s distriktsorganisation*
att riksdagen avslår motion 1983/84:2280,
29. beträffande *lokalsituationen för radio och TV i Värmland*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84:1233 och 1983/84:1663,
30. beträffande *utbyggnad av televerkets distributionsnät*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84:636 och 1983/84:2265,
31. beträffande *Radio Sjuhärad*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84:984 yrkande 1 och 1983/84:1665,
32. beträffande *program för invandrarkvinnor i Utbildningsradion*
att riksdagen avslår motion 1983/84:466,
33. beträffande *bemyndigande om kompensation för kostnadsökningar inom Utbildningsradion*
att riksdagen bemyndigar regeringen att beräkna kompensation för kostnadsökningar på det sätt som förordats i proposition 1983/84:100,
34. beträffande *medelsanvisning till Utbildningsradion*
att riksdagen till *Sveriges Radio AB för verksamheten vid Sveriges Utbildningsradio AB* för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 120 281 000 kr.,
35. beträffande *reklamförbud i närradio*
att riksdagen avslår motion 1983/84:790.

Stockholm den 29 mars 1984

På kulturutskottets vägnar
INGRID SUNDBERG

Närvarande: Ingrid Sundberg (m), Ing-Marie Hansson (s), Tyra Johansson (s), Karl Boo (c), Lars-Ingvar Sörenson (s), Catarina Rönnung (s), Maja Bäckström (s), Lars Ahlmark (m), Berit Oscarsson (s), Gunnar Thollander (s), Gunnel Liljegren (m), Jan-Erik Wikström (fp), Jan Hyttring (c), Lars Hjertén (m) och Carl-Henrik Hermansson (vpk).

Reservationer

1. Medelsberäkningen för Sveriges Radio-koncernen (mom. 5)

Carl-Henrik Hermansson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 20 börjar "Med anledning av" och slutar "avstyrks alltså" bort ha följande lydelse:

Utskottet tillstyrker i första hand förslaget att Sveriges Radio medges ett extra anslag ur rundradiofonden om 45 milj. kr. En sådan ökning av medelstilldelningen är nödvändig om nuvarande programproduktion skall kunna bibehållas och förbättras. Särskilt nödvändig är en ökning av medlen för att den inhemska programproduktionen skall kunna hållas på en kvantitativt och kvalitativt tillräcklig nivå.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *medelsberäkningen för Sveriges Radio-koncernen*
att riksdagen med anledning av proposition 1983/84:100 och med bifall till motion 1983/84:2453 yrkande 4 a som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Höjning av mottagaravgiften (mom. 6)

Vid avslag på reservation 1

Carl-Henrik Hermansson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 20 börjar "En höjning" och på s. 21 slutar "Sveriges Radio-koncernen" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser liksom motionärerna att Sveriges Radio måste bibehålla och successivt förstärka sin roll och ställning som ett företag i allmänhetens tjänst. Detta är viktigt inte minst mot bakgrund av den snabba utvecklingen på etermedieområdet. Det är då nödvändigt med en viss ökning av de medel som ställs till Sveriges Radios förfogande. Utskottet tillstyrker därför – under förutsättning att förslaget i motion 2453 om ett extra anslag ur rundradiofonden avslås – att den allmänna mottagaravgiften höjs med totalt 48 kr. för budgetåret 1984/85.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *höjning av mottagaravgiften*
att riksdagen med anledning av proposition 1983/84:100 och med bifall till motion 1983/84:2453 yrkande 4 b antar vid betänkandet som bilaga 2 fogat förslag till lag om ändring i lagen (1978:478) om avgift för innehav av televisionsmottagare,

3. Finansieringsformer (mom. 20 och 21)

Ingrid Sundberg, Lars Ahlmark, Gunnel Liljegren och Lars Hjertén (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar "*Reklamfinansiering* Förslag" och på s. 22 slutar "motion 2453" bort ha följande lydelse:

Finansieringsformer

Förslag som syftar till att införa reklamfinansiering av rundradioverksamheten läggs fram i två motioner, 637 (m) och 1361 (m).

Enligt motionerna bör riksdagen uttala sig för att reklamförbudet i etermedierna upphävs. Motionärerna anser att såväl Sveriges Radiokoncernen som från koncernen fristående radio- och TV-företag bör kunna finansieras genom reklaminslag. De anför även att reklamen bör skyddas av tryckfrihetsförordningen och av en ny yttrandefrihetsgrundlag.

Frågan om reklam i TV har utskottet behandlat varje år sedan år 1980 (KrU 1979/80:24, 1980/81:22, 1981/82:18, 1982/83:21). Förslag om införande av reklam i TV har utskottet avstyrkt med hänvisning bl. a. till att riksdagen år 1975 beslöt att kommersiell reklam mot vederlag i TV- och radioprogram inte skulle få förekomma (prop. 1975:13, KrU 1975:6, rskr 1975:82).

I direktiven till massmediekommittén saknas uppdraget att utreda frågan om reklamfinansiering av rundradioverksamhet. Tvärtom framhålls att kommersiell reklam som riktar sig till allmänheten inte skall förekomma vare sig i radio eller TV eller i program som förmedlas genom nya distributionsformer.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att reklamförbudet i etermedierna bör upphävas. Reklam i TV kommer i en nära framtid att nå den svenska allmänheten genom utländska satellitsändningar som kan tas emot i vårt land. Ytterligare skäl talar för en skyndsam utredning av reklamfrågan: tillkomsten av reklam i TV skulle kunna leda till förbättrad programkvalitet och möjliggöra återhållsamhet med höjningar av mottagaravgiften. Med reklam i TV hade den typ av avgiftshöjning som nu krävs – såsom kompensation för penningvärdeförsämringen – kunnat undvikas.

Finansieringen av Sveriges Radios framtida verksamhet har, såsom framgår av redovisningen i det föregående, nyligen debatterats i riksdagen. Statsrådet Göransson förutskickade i debatten att Sveriges Radios finansieringsfrågor skulle belysas ingående inför ett nytt avtal mellan staten och Sveriges Radio. Statsrådet har sedermera aviserat att förberedelserna för ett nytt avtal kommer att ske i en parlamentarisk beredning. Utskottet anser att reklamintäkter som en finansieringsform skall ingå i uppdraget. Detta bör ges regeringen till känna.

Med hänvisning till vad som anförts tillstyrker utskottet motionerna 637 och 1361 yrkande 4.

I motion 2453 (vpk) begärs en utredning om en alternativ finansieringsform, nämligen att skattevägen finansiera Sveriges Radio-koncernen.

Motionärerna vill behålla den nuvarande finansieringsformen med mottagaravgift men anser att vissa delar av koncernens verksamhet, t. ex. radionämnden, borde skattefinansieras liksom även televerkets kostnader för rundradioverksamheten.

Utskottet förutsätter att även detta finansieringsalternativ kommer att prövas inom den ovannämnda parlamentariska beredningen. Med hänsyn till vad som anförts avstyrker utskottet yrkande 3 i motion 2453.

dels att utskottets hemställan under 20 och 21 bort ha följande lydelse:

20. beträffande *reklam i etermedierna*
att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84:637 och 1983/84:1361 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

21. beträffande *finansieringsformerna*
att riksdagen avslår motion 1983/84:2453 yrkande 3,

4. Finansieringsformer (mom. 20 och 21)

Jan-Erik Wikström (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar "*Reklamfinansiering* Förslag" och på s. 22 slutar "motion 2453" bort ha följande lydelse:

Finansieringsformer

Förslag som syftar till att införa reklamfinansiering av rundradioverksamheten läggs fram i två motioner, 637 (m) och 1361 (m).

I motion 2453 (vpk) begärs en utredning om en alternativ finansieringsform, nämligen att skattevägen finansiera Sveriges Radio-koncernen.

Inför den nya avtalsperiod, som börjar den 1 juli 1986, måste statsmakterna ta ställning till ett stort antal principiella frågor. Den viktigaste är om Sveriges Radios faktiska monopol skall brytas och en vid etableringsfrihet fastställas. Enligt utskottets mening finns inte längre tekniska hinder som kan motivera den ensamrätt till rikssändningar som Sveriges Radio i dag har. En vid etableringsfrihet bör då vara utgångspunkten för lagstiftningen på etermedieområdet.

Finansieringen av ljudradio och TV, förmedlad genom Sveriges Radio, måste prövas i ljuset av denna vida etableringsfrihet och av kravet på att kunna göra konkurrenskraftiga och kvalitetspräglade program. Avgiftsfinansieringen måste därvid kompletteras med andra finansieringsformer, exempelvis betal-TV och reklamfinansiering.

Den parlamentariska beredning som regeringen aviserat skall tillsättas i höst bör få som en av sina huvuduppgifter att pröva olika finansieringsformer för Sveriges Radios verksamhet i framtiden.

Vad utskottet här anfört med anledning av motionerna 637, 1361 och 2453 yrkande 3 bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 20 och 21 bort ha följande lydelse:

20. och 21.

att riksdagen med anledning av motionerna 1983/84:637, 1983/84:1361 yrkande 4 och 1983/84:2453 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. Finansieringsformerna (mom. 20 och 21)

Carl-Henrik Hermansson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 22 börjar med "I detta" och slutar "motion 2453" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill starkt understryka denna synpunkt. Skattefinansiering av vissa delar av Sveriges Radios verksamhet och särskilt av televerkets kostnader härför framstår alltmera som en nödvändighet för att bevara Sveriges Radios integritet. Utskottet tillstyrker därför bifall till motion 2453 yrkande 3.

dels att utskottets hemställan under 20 och 21 bort ha följande lydelse:

20. beträffande *reklam i etermedierna*

att riksdagen avslår motionerna 1983/84:637 och 1983/84:1361 yrkande 4,

21. beträffande *finansieringsformerna*

att riksdagen med bifall till motion 1983/84:2453 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Försök med kabel-TV (mom. 26)

Carl-Henrik Hermansson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 24 börjar med "I detta" och slutar "motion 2453" bort ha följande lydelse:

I detta sammanhang tar utskottet även upp önskemålet i motion 2453 att riksdagen skall uttala att försöken med kabel-TV bör ske i enlighet med de kulturpolitiska målen. Utskottet vill starkt understryka denna synpunkt och anser i likhet med motionärerna att riksdagen bör göra ett särskilt uttalande i denna riktning. Utskottet tillstyrker alltså kravet i motion 2453 yrkande 1.

dels att utskottets hemställan under 26 bort ha följande lydelse:

26. beträffande *försök med kabel-TV*

att riksdagen med bifall till motion 1983/84:2453 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Särskilda yttranden

1. Internationell pressöversikt i radio och nyhetssändningar på främmande språk (mom. 23 och 24)

Ingrid Sundberg (m), Karl Boo (c), Lars Ahlmark (m), Gunnel Liljegren (m), Jan Hyttring (c) och Lars Hjertén (m) anför:

I motion 1227 hemställs att en internationell pressöversikt sänds i radion, och i motion 1655 hemställs att riksdagen skall besluta att inom anslaget för ljudradiosändningar till lyssnare i utlandet även inrymma medel till nyhetssändningar på engelska, tyska och franska i svensk radio.

I motionerna berörs ett programutbud som skulle öka servicen för radiolyssnarna. Resursanspråken för sådana program är blygsamma och bör kunna inrymmas i Sveriges Radios budget.

2. Lokalsituationen för radio och TV i Värmland (mom. 29)

Carl-Henrik Hermansson (vpk) anför:

Inom SVT utreds f. n. olika möjligheter för att åstadkomma bättre arbetslokaler i Karlstad såväl för TV som för Riksradions distriktskontor och för Radio Värmland. Jag anser att det är nödvändigt att lokalsituationen och därmed arbetsmiljön för TV i Karlstad snarast förbättras.

3. Program för invandrarkvinnor i Utbildningsradion (mom 32)

Carl-Henrik Hermansson (vpk) anför:

Utbildningsradion har tagit initiativ när det gäller att ta fram studiematerial och sända utbildningsprogram speciellt för invandrarkvinnor. Denna verksamhet är mycket viktig. Radio- och TV-program med svenskundervisning och samhällsorientering bör produceras för kvinnor med olika språklig och kulturell bakgrund.

Bilaga 1

Förslag till lagändring som framlagts av regeringen och som tillstyrkts av utskottet (vid mom. 6 i hemställan)

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1978: 478) om avgift för innehav av televisionsmottagare

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1978: 478) om avgift för innehav av televisionsmottagare skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §[1]	
Den som innehar mottagare som är avsedd för mottagning av bildsändning med eller utan ljud (televisionsmottagare) skall erlägga allmän mottagaravgift med *137* kronor per kalenderkvartal. Är mottagaren avsedd för färgmottagning av bildsändning med eller utan ljud skall innehavaren dessutom erlägga tilläggsavgift med 40 kronor per kalenderkvartal.	Den som innehar mottagare som är avsedd för mottagning av bildsändning med eller utan ljud (televisionsmottagare) skall erlägga allmän mottagaravgift med *144* kronor per kalenderkvartal. Är mottagaren avsedd för färgmottagning av bildsändning med eller utan ljud skall innehavaren dessutom erlägga tilläggsavgift med 40 kronor per kalenderkvartal.

Skall avgift första gången erläggas under löpande avgiftsperiod, skall avgiften sättas ned till det belopp som svarar mot antalet kvarvarande dagar av perioden.

Avgift erläggs till myndighet som regeringen bestämmer.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1984.

[1] Senaste lydelse 1983: 270.

Bilaga 2

Förslag till lagändring som framlagts i reservation 2 (vid mom. 6 i hemställan)

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1978:478) om avgift för innehav av televisionsmottagare

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1978:478) om avgift för innehav av televisionsmottagare skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §[1]	
Den som innehar mottagare som är avsedd för mottagning av bildsändning med eller utan ljud (televisionsmottagare) skall erlägga allmän mottagaravgift med *137* kronor per kalenderkvartal. Är mottagaren avsedd för färgmottagning av bildsändning med eller utan ljud skall innehavaren dessutom erlägga tilläggsavgift med 40 kronor per kalenderkvartal.	Den som innehar mottagare som är avsedd för mottagning av bildsändning med eller utan ljud (televisionsmottagare) skall erlägga allmän mottagaravgift med *168* kronor per kalenderkvartal. Är mottagaren avsedd för färgmottagning av bildsändning med eller utan ljud skall innehavaren dessutom erlägga tilläggsavgift med 40 kronor per kalenderkvartal.

Skall avgift första gången erläggas under löpande avgiftsperiod, skall avgiften sättas ned till det belopp som svarar mot antalet kvarvarande dagar av perioden.

Avgift erläggs till myndighet som regeringen bestämmer.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1984.

[1] Senaste lydelse 1983:270.

Bilaga 3

Översikt över motionernas behandling

Motion nr	Motionsyrkandena behandlas på nedan angivna ställen i				
	utskottets yttrande	utskottets hemställan		reservation nr	särskilt yttrande nr
	s.	s.	mom.		
354	23	30	25		
466	28	31	32		3
636	26–27	31	30		
637	21	30	20	3, 4, 5	
790	28	31	35		
984 yrk. 1	27	31	31		
2	18–19	29	3		
1227	23	30	23		1
1229	18–19	29	3		
1233	25–26	31	29		2
1361 yrk. 4	21	30	20	3, 4, 5	
1655	23–24	30	24		1
1658	18–19	29	3		
1663	25–26	31	29		2
1665	27	31	31		
2264	18–19	29	3		
2265	26–27	31	30		
2268 yrk. 4	24–25	31	27		
2278	17–19	29	1, 2, 3		
2280	25	31	28		
2453 yrk. 1	24	30	26	6	
2	19	29	4		
3	21–22	30	21	3, 4, 5	
4 a	20	29	5	1	
4 b	20–21	29	6	2	
2533	22–23	30	22		

Innehåll

Sammanfattning 1
Propositionen
Sveriges Radio AB för verksamheten vid Sveriges Utbildningsradio AB 2
Radio och television 2
Motioner 3
Propositionens huvudsakliga innehåll 5
Vissa utredningar på massmedieområdet 8
Yttrandefrihetsutredningen 10
Frågesvar 11
Vissa uppgifter om Radio Sjuhärad 14
Utskottet
Inledning 16
Radiokoncernens organisation 17
Kostnadskompensation och medelsberäkningar 20
Reklamfinansiering 21
Finansieringsformerna 21
Programfrågor 22
Samarbete med kulturinstitutioner 24
Regionala och lokala radio- och TV-sändningar m. m. 25
Sveriges Utbildningsradio AB 27
Närradio 28
Hemställan 29
Reservationer
1. Medelsberäkningen för Sveriges Radio-koncernen (vpk) 32
2. Höjning av mottagaravgiften (vpk) 32
3. Finansieringsformer (m) 33
4. Finansieringsformer (fp) 34
5. Finansieringsformerna (vpk) 35
6. Försök med kabel-TV (vpk) 35
Särskilda yttranden
1. Internationell pressöversikt i radio och nyhetssändningar på främmande språk (m, c) 36
2. Lokalsituationen för radio och TV i Värmland (vpk) 36
3. Program för invandrarkvinnor i Utbildningsradion (vpk) 36
Bilagor
1. Förslag till lagändring som framlagts av regeringen och som tillstyrkts av utskottet (vid mom. 6 i hemställan) 37
2. Förslag till lagändring som framlagts i reservation 2 (vid mom. 6 i hemställan) 38
3. Översikt över motionernas behandling 39

minab/gotab 78282 Stockholm 1984